

זה השער לה' צדיקים יבואו בו

קונטרס שערי אורה

מאמרי חנוכה
ה'תש"מ

הוצאת חובבי חינוך
תל אביב-יפו
בית הילדים העברי

מאת
כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
ממונקאטש

בהוצאת "אמת"
א"ר תורה — מונקאטש

ברוקלין, ניו יורק

ה' תשמ"א

כל הזכויות שמורות

הוצאת „אמת”

1270 - 52 St.

Brooklyn, N.Y. 11219

טל. 436-8868

התקן הווכנס ליינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"מ הייב תש"ך

Photocomposition by

”דמוס הדר”

EXCELLENT VARITYPER & PRINTER

195 Lee Avenue, Brooklyn, N Y 11211

Tel · (212) 384-4249

גרוס ברוס הדפוס והדפוס

Printed in U.S.A. GROSS BROS. Printing Co. Inc.

בס"ד

הננו מוציאים לאור בס"ד, קונטרס "שערי אורה" מאמרי חנוכה, התשי"מ, כפי ששמענו מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א.

שם הקונטרס "שערי אורה ניתן על ידי כ"ק אדמו"ר שליט"א בשנת ה'תשכ"ז, כשיצא לאור בפעם הראשונה קונטרס מאמרי חנוכה של שנת ה'תשכ"ו.

בראש הקונטרס מופיע "אקדמות מילין" שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א להקונטרס של שנת ה'תשכ"ו.

בשנה שעברה, ה'תש"מ, חל נר ראשון וכן נר שמיני (זאת חנוכה) בעש"ק, ולא נאמרו אז מאמרים בשעת ההדלקה, ולכן בא במקומם המאמרים של שנת ה'תשל"ט.

המערכת

כסלו ה'תשמ"א ברוקלין, נ"י.

אקדמות מילין

שערי הספרים, כלם מחוכרים, בדיבורים ואמרים, נכונים וישרים, אשר מפנינים יקרים ועליהם נאמר שאו שערים. אמנם אני הצעיר בשנים כושתי גם נכלמתי להרים פנים, מטעמים אשר לכל מוכנים, ואיך עוד אבנה בנינים, להבין מלחמת החשמונאים. אמנם אמרתי שזה חלקי באלה הענינים, להמשיך בדרכים אשר ע"י אבותנו נתקנים, באכנים ויסודות איתנים, ודברי רק כנופך אכנים, אשר נאמרים להשיב לב אבות על בנים, ולב בנים על אבותם, שיראו אותתם כל יודעי אותם, כאלו ימי ה **אורה.**

שערי האבות הם שערי בינה, כי אדם זורח בכל פינה ופינה, באהלי צדיקים רנה, כי נהנים מזיו השכינה, מי יתן והיו ימינו כאותם הימים, אשר ראינו האנשים הרמים, אשר לכל דבר שבקדושה היו ראשונה קמים, לדרוש עם ד' אלקיך תהי' תמים. במסירות נפש היו נלחמים, עם כל המפלגות והזרמים, אשר לדרך ישראל פבא זרים. הרבו לעשות תקנות, להחזיק בדרכים הישנות, ומאוד הזהירו שלא יהי' כל אחד בונה לעצמו כמות, כי בדרך זה חלילה כלנו נמות ומי האיש אשר דרך חדשה בנה, ישוב לביתו כי היא בחזקת סכנה, כי יכרה להביא כורה אחר כורה, שיראו עייני הקור"א, ללכת בדרך המורה, שהוא רצון הכורא, ואז ילך בלי פחד ומורה לראות בעייני **אורה.**

שערי דמעות אינם נעולים, ואין לתאר במספיק מילים, איך לבנו שכור לשברים, בכל עת אשר אנו נזכרים, מה נעשה בדיננו, כרם אשר נטעו אבותנו, בית אשר הי' כליל תפארתנו, נחמת נפשנו, אשר אמרנו בצלו נחי' בגלותנו, עד כי יבא משיח צדקו. אמנם

ה ק ד פ ה

לא כן נזר בורא עולמנו, בחטאינו היינו לחרפה לסביבותנו, אוי' לנו כי לא עמדה זכות אבותנו, מיד הרשעים להצילנו, ונשפך כמים דם קדושנו, ולא נתקבלו זעקותנו, אל תעזבנו אלקי ישענו, ובזכות רבותינו, מכל צרו, ויגון הצילנו. אמנם זאת נחמתנו בעונינו. שאל ימעטו תלאותנו, ומהר יקדמונו רחמים בעת צרותנו, כי יום יום מיחלות עיננו, שיעמדו אבותנו ויעתירו בעדינו, שיראו עיננו ישמח לבנו ותגל נפשנו ביום שימלוך אלקינו על כל יושבי תבל ארצנו, ואין הדבר תלוי אלא בתשובתנו לדרך התורה אשר בזכותה נראה **אורח.**

שערי שמים לנו יפתח, האל העונה, לתפילת עמו תמיד פונה, וישראל בכל מקום שהוא חונה, פרק זה ק"א פעמים יהי' שונה, וכך יהי' מונה, עד שידע שיכול להיות שמים בונה, ועולמו בשעה אחת קונה. אם ילך בדרך בה הלכו החשמונאים, אשר נלחמו בכוחות הרשעים, אנשים חסאים ורעים, פרצו חומות עירנו, העמידו צלם בהיכלנו, וממאו כל שמנינו, עד שעזר בוראנו, רב את ריבנו, ודן את דיננו, ונתן כח בידנו, לנצח את אויבנו, ולהדליק נרות בתצרות בית מקדשנו, ומנרות אלו נתגלה כח התורה באלו ימי **אורח.**

שערי חסדים נפתחו באלו הדורות, והם באו לנו להורות, כי כל המקרים אשר אתנו קורות, באים להזכירנו בדרך התורות, כי אין האור דולק במנורות, ואין האור מאיר ככראש אשמורות, ולכן כוחות הרע נוכרות, ולהשכיח כח התורה הם סוכרות, אמנם עמדו לנו חסדי יוצר המאורות, שלא נפול ח"ו לאחד הבורות, ונמשיך בדרכים פהורות. ולכן הבורא ית"ש צוה, וקשרנו יחד עניבה, חכמי עירנו ואנשי מוכה, נזרנו שאיש את משפטו כל יריבה, ועד אשר לציון אוה, נלך בדרך רבי עקיבא, ונכנה ישיבה, בה יאיר אור התורה בכל זיוה, ותהי' לשם ולתפארת בכל הסביבה. וכל אשר אתנו ועודים, כלם יחד מעידים, כי בני ישיבתנו התלמידים, הם המה ווי העמודים, אשר ינדלו לראשי היהודים, בדרכי אבותנו החסידים. ועתה העתיקו אמרותנו, בעת הדלקת נרותנו, לפני מנורתנו, והם לשמחת נפשותנו, ואמרנו להפיצם ברחובותנו כדי שתהי' למשמרת לדורותנו, ולכן הסכמנו להוציאם ל

טבע, משא"כ על תורה שבע"פ אמר הכ' (איוב יא, ט) ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים (וראה לשון שו"ע הרב על החניא זקוק"ל בהל' ת"ת פ"א ה"ה, שנראה שפסוק זה קאי על תורה שבע"פ), ולכן בזכותה זוכים להנהגה בלי זמנא וגבול והיא הנהגה למעלה מדרך הטבע.

והנה כ"ק אא"ז אדמו"ר בעל בני יששכר זי"ע ועכ"י מבאר (במאמר נר מצוה אות ד) הענין שאמרה מלכות יון: כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק בו (ירושלמי חגיגה ובש"מ), שדייקו היוונים לומר "כתבו", יען שהיתה עיקר כפירתם רח"ל בתורה שבע"פ, ולכן אמרו "כתבו", כאלו רק מה שכתב הוא העיקר. ומהאי טעמא לא ניתן גם חנוכה ליכתב (יומא כט, א), כי רצו חז"ל שיקבע הנס לדורות בבחי' תורה שבע"פ.

ובזה פתח לנו שער להצין גדול הנס דחנוכה, שהיוונים צידעם שהם הרבים ואנו המעטים, הם הגיבורים ואנו החלשים, הבינו שלא יוכלו ישראל להתגבר עליהם אלא בדרך נס. ולכן כפרו בתורה שבע"פ, אשר בזכותה זוכים ישראל להנהגה למעלה מדרך הטבע.

ולבן צימי חנוכה עשה הקב"ה לאבותינו ניסים ונפלאות שלא בדרך הטבע. כי לעומת זה התגברו החשמונאים דוקא בלימוד תורה שבע"פ, והוא ענין "אור תורה", כי (משלי ו, כג) "נר מצוה ותורה אור", שע"י תורה

שבע"פ מגלים מצפוני התורה שכתב עד שיוצאים לאור, וכן מבואר במג"א (או"ח סי' נ), שהעיקר בלימוד תורה שבע"פ היא ההבנה ואם אינו מבין לימודו לא קיים מצות תלמוד תורה, משא"כ בתורה שכתב מקיימים המצוה אפי' בלא הבנה. והנה ראייה הוא מלשון הבנה, כמשאחז"ל (כתובות קט, ב): רואה אני את דברי אדמו"ן וכו', ולכן נקרא תורה שבע"פ "אור התורה".

ולבן נעשה הנס "על ידי כהניך הקדושים", שעליהם נאמר (מלאכי ב, ד) "כי שפתי כהן ישמרו דעת", ענין ההבנה, בחי' תורה שבע"פ, שעל ידה זוכים להנהגה בדרך נס, "ותורה יבקשו מפייהו", בחי' תורה שבע"פ. וזהו יש לפרש הכתוב (תהלים קיט, יח) "גל עיני ואזיטוה נפלאות מתורתך", שע"י שיגלה הקב"ה עיני, שהוא ענין תורה שבע"פ (ראה באר לחי רואי לכ"ק אא"ז אדמו"ר בעל דרכי תשובה זי"ע ועכ"י ח' כח, דף עב, ב) עי"ז אזיטוה נפלאות מתורתך, אזכה לנסים ונפלאות הבאים בזכות תורתך.

רצהו מימרתו של רב תנחום: נר של חנוכה שהניחה למעלה מכ' אמה פסולה. וברש"י: דלא שלטא בה עינא כו' וליכא פרסומי ניסא. כי עיקר הפסומי ניסא הוא לפרסם גם באיזה כח היה הנס שהוא בזכות לימוד תורה שבע"פ, בעמקות ובהבנת ההלכות ופסולים באורייתא, בבחי' ראייה, ולכן קבעוהו

במקום ששלטא זה עינא, שהוא בחי' ראי', ענין תורה שבע"פ, וכנ"ל.

רבזה יתבאר הא דקבעו זכר לכל הניסים באופן דהדלקת הנרות, שהרי מנורה מרמזת על אור התורה, כמ"ש (משלי ו, כ"ג): כי נר מנורה ותורה אור, בחי' תורה שבע"פ, ועל ידה זוכים לניסים ונפלאות למעלה מדרך הטבע. ולכן גם זכר לנס של נחון המלחמה קבעו במנורה, שגם נס זה.

ריבוארדו בזה היטב מה שכתב המגלה עמוקות, שאנטיווכס היה הלעומת זה של יוסף הנדיק. ורמז לכך אשר "מלך יון" בגימ' "יוסף" וכן "אנטיווכס" בגימ' "יוסף", ולכאורה אינו מובן הקשר ביניהם. ולדברינו יובן היטב, שהרי יוסף היה עמוד תורה שבע"פ, ולהבדיל מלכות יון ואנטיווכס כפרו בעיקר בתורה שבע"פ, כמוכא לעיל מכ"ק אל"ו אדמו"ר בעל בני יששכר ז"ע ועכ"ל, והבן.

רבזה יתבאר ג"כ הענין המוכא באריז"ל, לכון בצרכת שעשה נסים לאבותינו גם לנס של קריעת ים סוף, והרמז לזה, שתיבת "נסים" הוא אותיות נס"ים. ולדברינו יובן מאד, שתרומתו שייכי להדדי, כי שניהם, נס חנוכה ונס דקרי"ם, היו בזכות תורה שבע"פ, המשפיע הנהגה למעלה מדרך הטבע.

ומתבאר לפי"ו היטב סמיכות שני מאמרי רב תנחום: והזכר רק אין בו מים, מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו, ומ"מ ניצל יוסף מצור זה, ולא עוד, אלא שראובן סמך לכתחילה על נס זה באמרו "לכו ונשליכוהו לאחד הבורות", והתוה"ק מעיד עליו (בראשית לו, כ) "למען הציל אותו מידם להשיבו אל אביו", וע"כ מפני שסמך על היותו (בראשית לו, ג) "בן זקנים", ובזכות תורה שבע"פ בודאי יזכה שהקב"ה יעשה לו בחי' נס למעלה מדרך הטבע. ומהאי טעמא גופא, נר חנוכה שהניחה למעלה מכ' אמה פסולה, שצריך לפרסם הנס דוקא במקום "ששלטא זה עינא", בחי' ראי', שהוא בחי' תורה שבע"פ וכנ"ל.

עכ"פ לא המדרש העיקר אלא המעשה, שצריכים להתעורר מאד, ובפרט בימי חנוכה, להבין ולהשכיל דברי תוה"ק בעמקות ובהבנה כל אחד לפי כחו, כי צעת הגלות האחרון, עת אשר החשך יכסה ארץ (ישעי' ס, ב) אין לנו שיעור רק התורה הזאת, ובזכותה נזכה לישועה כמאמר הכתוב (תהלים י"ד, ז): מי יתן מניין ישועות ישראל, וזיון היינו תורה, כמו שנאמר (ישעי' ב, ג) כי מניין תלא תורה, וכן דרשו חז"ל עה"כ (תהלים פו, ב) אוהב ה' שערי ציון וגו' שערים המצוינים בהלכה, וכן הוא צוה"ק (ואתחנן ע"ר, א): בזכותא דאורייתא יפקון ישראל מן גלותא, בציאת בן דוד במהרה דידן ברוב רחמיו וחסדיו.

ליל ב' דחנוכה

(מוצש"ק פ' וישב)

חנוכה היה שהשמן דלק יותר ממה שיכול היה להיות עפ"י הטבע.

והנה באמת גם זה שידלק יותר מכפי טבעו הרי ישנו גם בשבת, וכמו שאמרו במדרש (ב"ר פי"א): ויברך אלקים את יום השביעי וגו' ר' אלעזר אומר ברכו בנך, ובי היה המעשה פעם אחת הדלקתי את הגר בלילי שבת ובאחי ומלאחי אותו במוצאי שבת דלוק ולא חסר כלום. וכ"ק אא"ז אדמו"ר בעל בני יששכר ז"ע ועכ"י (במאמרי שבת) כתב שממה שדרשו כן את הכתוב "ויברך אלקים את יום השביעי" לר"ן לומר שלא היה זה מעשה גם אלל ר' אלעזר בלבד אלא כן הוא "לכל איש הישראלי, שנרות של שבת מתדברכים יותר באורם מכל ימות החול, לזה רב ולזה מעט, וכנראה שהמדינים יודעים זה, והנראה דשפט זה עפ"י מה שדרשו (זהר חדש) שבקדושתא דלפרא בעת שמתחיל האור להתנווץ אז מסוגל וטוב שתקיים הנרחה שמברכין לאיש הישראלי, ואפיק לה בגז"ש כחיב ורא אלקים את האור כי טוב, וכחיב החס כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל" עי"ש. ומבואר מדבריו הק' שבכל שבת מתרחש גם בנרות שבת, ואף שבעוה"ר טח עיניו מראות דבר זה, אך נאמנים עלינו דבריו

במסכת שבת (כא, ב): אמר רב כהנא דרש רב נתן בר מניומי משמיה דרב תנחום נר חנוכה שהניחה למעלה מכ' אמה פסולה כסוכה וכמבוי. ואמר רב כהנא דרש רב נתן בר מניומי משמיה דרב תנחום מאי דכתיב (בראשית לו, כד) והבור רק אין בו מים, ממשמע שנא' והבור רק איני יודע שאין בו מים אלא מה ח"ל אין בו מים, מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו. ויש להבין סמיכת שני המאמרים זה לזה.

והנה בשבת שס: מאי חנוכה דת"ר בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה חמניא אינון כו' שכשנכנסו יוונים להיכל טמאו כל השמיים שבהיכל וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונחוס בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול ולא היה בו אלא להדליק יום אחד נעשה בו גם והדליקו ממנו שמונה ימים כו'. וידועה קושיית הבית יוסף (על הטור סי' עת"ר) למה תיקנו להדליק שמונה ימים והלא בלילה הראשון לא הוצרכו לגם שהרי היה בהפך כדי להדליק על יום אחד. ותירך שחילקו את השמן מלכתחילה לשמונת הימים ובכל פעם דלק יותר מכפי טבעו, מכפי השמן שהיה במנורה, וכ"כ בט"ז עי"ש. ומבואר מזה שעיקר גם

לו, ונחבטל הקטרג ונני ישראל עברו
במוך היס.

רלענינינו יש לומר עפ"י זה שיוסף
היה בבחינת שבת רצה להמשיך

קדושת השבת על ימי החול, ושמתמשך
הקדושה ולא תופקע בימות החול, שהרי
כך היא בעצם קדושת שבת כמבואר
במדרש ובני יששכר הנ"ל שהמבינים
יודעים שכן הוא. והשבתים שחלקו על
יוסף ולא אבו לקבל עליהם מלכותו, גרמו
שהקדושה לא תושפע לימות החול.

ויבוארו בזה היטב מה שכתב המגלה
עמוקות שמלחמת יון הייתה
תולאה מחטא מכירת יוסף. ורמו לכך
אשר "מלך יון" בגימ' "יוסף" וכן
"אנטיוכוס" בגימ' "יוסף", ולכאורה אינו
מובן מה הקשר ביניהם. ולדברינו יובן
היטב דהנה ענין המנורה היה "להעלות
נר תמיד". ומבואר בחז"ל (שבת כב, ב)
שענין זה נתקיים בנר המערבי ש"נתן זה
כמדת תברותיה כו' וזה היה מתחיל וזה
היה מסיים", שע"י נר המערבי נמשך
הענין על כל קני המנורה, וכן כתב רש"י
(שם) שגם המערבי היה נר השישית,
נמצא שהוא כנגד נר של יוסף, והוא
הבחי' המבואר לעיל שרצה יוסף להמשיך
מקדושת שבת על כל שאר ששת ימות
השבוע והוא כדוגמת נר המערבי שעל
ידו מתקיים ה"להעלות נר תמיד" בכל
המנורה, שאור נר המערבי שדלק בנס
נמשך על כל קני המנורה.

הק' של כ"ק אא"ו אדמו"ר בעל בני
יששכר ז"ע ועכ"י שכן הוא הדבר. ומי
יתן ונהיה מן ה"מבינים" אפס קלהו
בדבר זה.

ובמורצא דבר נשמע שענין זה של
תוכן נס חנוכה נמצא גם בכל נר
שבת. ואולי יש לומר שזו הייתה אף כוונת
מלכות יון הרשעה שרצו לבטל את השבת,
כנודע בחז"ל.

והנה בפרשה שקראנו בשבת זה מבואר
המחלוקת בין יוסף הנדיק ואחיו
שצטי ייה. ומבואר בזוה"ק (זוהר חדש פ'
ושב) שיוסף היה בבחינת שבת והשבתים
היו בבחינת ימי החול. ועיין בדברי ק"ו
הרה"ק בעל ישמח משה זלוק"ל (פ' ושב
ד"ה ויסיפו) יעו"ש בדב"ה"ק. וכן כתבו
בענין זה בדרכי אמונה לכ"ק אא"ו
אדמו"ר בעל דרכי תשובה ז"ע ועכ"י
ובשער יששכר לכ"ק אא"ו אדמו"ר ז"ע
ועכ"י. ויש לפרש בענין זה את דברי
המדרש התמוהים עה"פ (תהלים קיד, ג)
היס ראה ינוס, מה ראה ארונו של יוסף
ראה. וכבר נחבטנו בזה חכמי לב להבין
פשר דברים אלו. ולדברינו יונעם מאד
שהרי מבואר בחז"ל שלכן לא רצה שרו של
יס ליבקע משום שטען כלפי עם ישראל
"הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי
ע"ו", ומענה כשנא אחס ארונו של יוסף,
שהיה בבחי' שבת, נסתחמו טענותיו שהרי
אחז"ל (במס' שבת) כל השומר שבת
ההלכתו אפילו עובד ע"ו כאנוש מוסלין

רענין זה עצמו הוא עיקר גם דחנוכה, שהיוונים "טמאו כל השמנים" ונעשה בו גם שכל לילה דלק יוחר מיכולת השמן עפ"י הטבע, שנמשך האור גם אחר כך. ומעשה יובן שעבודה ימי החנוכה הוא תיקון למכירת יוסף, שיוסף רצה שמידחו ובחינתו שהוא קדושת שבת קודש תומשך גם לימות החול, שזהו המבואר בזוה"ק "מינה מתברכין שחא יומין", "וכל ברכאן עילא ותחא ציומא שביעמא חליין", שהשבת משפיעה על ימי המעשה ומקדשת אותם, ואחיו השבטים שהתנגדו לו ומכרוהו גרמו שנעשה פירוד בין שבת וחול. וע"כ התיקון לכך הוא עבודה הדלקת המנורה שגר מערבי, בחי" יוסף, מחפשט על כל המנורה, וכן גם דחנוכה שנמשך ונחפשט כנ"ל והוא דכרגת יוסף.

וירובן לפי זה מה שמציא כ"ק אה"ו אדמו"ר בעל דרכי השובה ז"ע ועכ"י ברשומי דברים, הקדמה לשו"ת לבי חפארת אח ספר פני אריה שהיום בו נפגש יוסף עם אחיו היה בשבת חנוכה, ולפ"ד יחבאר כמין חומר, שהרי ענין זה של החחברות יוסף עם אחיו שמרמו על החחברות שבת וחול, שיך ליום זה דוקא שבשבת חנוכה אז הזמן גרמא לענין זה וכנתבאר.

רעתה בא נבוא לדברי רב תנחום שבת אחדש לנו שגדול ענין פרסומי ניסא דחנוכה יוחר מפרסום שאר ניסים

שאירעו לישראל, שכל הניסים עיקר החיוב הוא לספר ולהזכיר הנס כמו במקרא מגילה וזה יכול להיות גם ע"י שמיעה, אבל נר חנוכה נרץ להניחו במקום שהעין שולט בו, שז"ל ראה ולא די בשמיעה, משום שבחנוכה נרץ להמשך אח קדושת הנרות, שזהו ענין "ברכו בנר", שע"י הנר נמשכים כל ההשפעות על עם ישראל. וע"ז מבקשים "והאר עינינו בחורתיך" שנשכל לראות אח ההמשכות שמושפעות ע"י נרות אלו. (וזהו פי' הברכה "להדליק נר חנוכה", וכ"ש לנוסח "להדליק נר של חנוכה" שהנר הוא של חנוכה עצמה כמו שהיה אז, ואותו אור נמשך בכל שנה ושנה).

ודבר זה נרמו גם בלשונם ז"ל (שבת כא, ב): לשנה אחרת קבעום בהלל ובהודאה, ולא נקט לשון "תקנוס" או "עשאוס" וכד', אלא שמורה שהאורות של אז נקבעו לדורות, ועל דרך זה בשבת שגם בו ישנו ענין זה כמשאחז"ל: שבת קביעי וקיימי, שהוא ע"ד המבואר לעיל, ויקדש אותו ויברך אלקים אח יום השביעי, שאותו ברכה נמשכת לעולם.

והנה במדרש שוחר טוב עה"פ (תהלים לב, א) מזמור שיר ליום השבת: ליום שבבת מן המזיקים, דקאי על יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים. ובמדרש בחוקותי עה"פ (ויקרא כו, ו) והשבתי חיה רעה מן הארץ: אימתי להודות לה' בזמן שיש מזיקים ואינם

גם יש לפרש את המשך המזמור "טוב להודות לה'", שטוב הוא ענין האור שנאמר "וירא אלקים את האור כי טוב", וקאי על גם חנוכה, ובו יש מצוה להודות לה'.

ולכן כעת שהוא מוצאי שבת קודש, בודאי הזמן גרמא על ענין הנ"ל, כי צעת שמנדילים בין קדושת שבת וימי החול, ומתחיל הפירוד בין שבת וימי החול שנעשה ע"י מחלוקת יוסף ואחיו, צריכים להשפיע על ידי גרות חנוכה, ההמשכה מיום השבת לששת ימי המעשה. ובפרט במוצאי שבת פרשת ושב, שע"י קריאת פרשה זו מחשורר ענין המחלוקת בין יוסף לאחיו, בודאי צריכים להשפיע כעת ההמשכה מקדושת שבת לימי החול, וזוה יתקרב ביאת משיח דקינו שאז יהיה "יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים" שיחוקן הפירוד בין יוסף לאחיו ויתמשך קדושת שבת לימי החול, כשנוכה לראות אור פני מלך המשיח בביאת בן דוד במהרה דידן ברוב רחמיו ותסדיו.

מזיקים, שקדושת השבת פועלת שהקב"ה לוקח מן המזיקים את הכח להזיק, ולכן מזמור שיר ליום השבת.

ובזה יומתק הכחוב (בראשית לו, כ): ונשלכהו באחד הצורות וגו' ונראה מה יהיה חלומותיו, שבתלומו הרי ראה שהוא היה צבחי' מלך והוא בדוגמת שבת מלכתא. וכן ראה (בראשית לו, ז) והנה אנחנו מאלמים אלומים בחוך השדה, כלומר שקדושת השבת נמשכת גם "בחוך השדה" בחוך עובדין דחול, והשבתים ראו לבחננו אם חלומו אמת בכך שהשליכוהו לבור נחשים ועקרבים, שאם לא יזק תהא זו הוכחה שמאיר אלל יוסף קדושת ימי השבת ומנוחה מן המזיקים וע"כ "ונראה מה יהיה חלומותיו". ויוסף ה'דיק בהיותו צבחי' שבת ניצל מן הנחשים ועקרבים.

רזהו איפוא שמוסיף רב תנחום במאמרו השני: והצור רק אין זו מים, מים אין זו אבל נחשים ועקרבים יש בו, שענין זה שיוסף ניצל מן המזיקים הוא עצמו ענינו של גם חנוכה וכנ"ל. ובדרך זו

ליל ג' דחנוכה

במסכת שבת (כא, ב): אמר רב כהנא דרש רב נתן בר מניומי משמיה דרב תנחום נר של חנוכה שהניחה למעלה מכ' אמה פסולה כסוכה וכמצוי. ואמר רב כהנא דרש רב נתן בר מניומי משמיה דרב תנחום מאי דכתיב (בראשית לו, כ"ד): והבור רק אין בו מים, ממשמע שנאמר והבור רק איני יודע שאין בו מים אלא מה ח"ל אין בו מים, מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו. ויש להבין סמיכת שני המאמרים זה לזה. גם ב"ב הלשון "פסולה כסוכה", למה צריך להביא דוגמא לדין זה שלמעלה מעשרים אמה פסולה. וז"ל שרצה לתת בכך ביאור נוסף לעיקר הפסול שלמעלה מכ' אמה, וז"ב.

ובתוס' שם הקשו דהו"ל למימר "נר חנוכה שהניחה למעלה מכ' אמה ימעט", כמו גבי מצוי, דאיתא בגמ' מצוי דרבנן חני תקנחא. וכתבו דאיכא למימר דנקט פסולה משום דבעי למימר כסוכה שהיא מן התורה דעלי' שייך לשון פסולה, עכ"ד. ובפשוטו אינו מובן, דהוא גופא קשיא, למה איצטרך בכלל לומר כסוכה דלהכי בעי לומר פסולה, וז"ב.

והנה כ"ק א"ו אדמו"ר ז"ע ועכ"י כספה"ק שער יששכר (מאמר ימי אורה סי' לב) מביא מס' סדר הדורות שלכך תיקנו שמונת ימי חנוכה, שהרי

לכאז' לא היה הנס אלא בשבעה ימים כקושיית הב"י, משום שהיו ערודים באותה שנה במלחמה ולא יכלו לקיים את ימי הסוכות ושמע"ל, ולכך השלימום בח' ימי חנוכה ע"כ. ובזה ביאר כ"ק א"ו אדמו"ר ז"ע ועכ"י אה לשון הרמב"ם (פ"ג מהל' חנוכה ה"ג) שהימים האלו שתחילתן כ"ה בכסליו הם "ימי שמחה והלל". ובפשוטו אינו מובן, דמנלן שתיקנו חכמים לעשות ימי חנוכה ימי שמחה, והרי קבעום "בהלל ובהודאה", אבל ענין שמחה לא מצינו. אלא שעפ"י הדברים הנ"ל שימי חנוכה המה תשלומים לימי סוכות ושמע"ל שהם "זמן שמחתינו", ע"כ שפיר נקט הרמב"ם בלשונו הזה שהם ימי "שמחה והלל", כלשון המשנה (סוכה מב, ב) "ההלל והשמחה שמונה", יעו"ש בדברי קדשו. אכן הדברים עדין טעונים הסבר בפנימיות הענינים ושייכותם זה לזה, שבודאי זה שנתקנו אז ימים אלו להשלים בהם את מצות ועבודת חג הסוכות הוא משום שיש ביניהם קשר וענין משותף.

ויש לבאר הדברים עפ"ד כ"ק א"ו אדמו"ר בעל דרכי תשובה ז"ע ועכ"י בתפארת בניס לסוכות, בטעם למה נקרא סוכות "זמן שמחתינו" יותר מכל מועדי ה' שנצטוו בהם ישראל על השמחה, כי כל חודש תשרי כל מעשינו

הדעת העליונה כמו שהיא לפני החטא והפגם.

ובזה יש לפרש מאמרם ז"ל אשר
במוצאי יוהכ"פ בת קול יוצאת
 ואומרת (קהלת ט, ז) לך אכול בשמחה
 לחמך כי רצה אלקים את מעשיך, כי הנה
 במוצאי יוהכ"פ מצוה להתחיל בעשיית
 הסוכה כמפורש בשו"ע, ובסוכות הרי
 העבודה היא כאמור לעיל בחיקון פגם
 אדה"ר. והנה אמרו חז"ל (פסחים קיט,
 א): בשעה שאמר הקב"ה לאדם (בראשית
 ג, יח) וקוץ ודרדר תזמית לך זלגו עיניו
 דמעות, אמר לפניו: רבש"ע אני ותמורי
 נאכל באצות אחד כו', שכתוצאה מחטא
 עה"ד, שכל דבר מעורב מטובות ורע,
 האכילת היא באופן של "זלגו עיני
 דמעות", וכנ"ל בענין "במסתרים תבכה
 נפשי". אבל במוצאי יוהכ"פ שמתחיל
 השפעה של סוכות, ענין חיקון הדעת, בת
 קול יוצאת ואומרת "לך אכול בשמחה
 לחמך", היפך ענין "זלגו עיני דמעות".

ובמעתה יובן מאל הקשר והשייכות בין
 חנוכה לסוכות. שהרי העיד כ"ק
 אל"ז אדמו"ר בעל בני יששכר זי"ע
 ועכ"י (מאמר מהות החדשים, חודש
 כסלו, אות כ"א) בשם שלשה עדים
 נאמנים (בעל הרוקם, המהר"ל מפראג
 והרה"ק מהר"פ מקארץ זלוק"ג),
 שהארת אור חנוכה היא מבחי' "אור
 הגנוז", עי"ש שהארץ צביאור הדברים.
 והרי באור הגנוז לא שיך ענין הרע כלל

הוא לתקן פגם אדה"ר, ועיקר העבודה
 היא לתקן פנימיות הכלים שנחלקלו ע"י
 שהנחש הטיל בו זוהמא, וע"כ צוה"ר
 אף אם אנו עושים מצוות ומעש"ט אינו
 לרצון לפנינו ית"ש כיון שאין עושין לשמה
 ובכוונה הראוי, רק הכל בתערובות
 מחשבות זרות ופניות וכו'. וזהו ענין
 הגמ' (תגינה ה, ב): ומי איכא עניבא
 קמי קוב"ה הא כתיב עוז ותודה במקומו,
 ומשני כאן בבחי גואי וכאן בבחי בראי,
 ופרש"י: בבחי גואי איכא בכיה דכתיב
 (ירמי' יג, ח) במסתרים תבכה נפשי
 עי"ש. וקושית הגמ' היא הלא יש לו
 כביכול נח"ר מכלל ישראל שעושין מצוות
 ומעש"ט, ואפי' ריקנים שבך מלאים
 מצוות כרימון, ואמאי איכא עניבא קמי
 קוב"ה, ומשני "הא בבחי בראי" כלומר
 שמה שעושים כעת מצוות ומעש"ט רובם
 ככולם הוא רק טוב "מבחוץ", אבל "בבחי
 גואי" היינו לעשות המצוה בפנימיות
 הכוונה לשמו ית' אין עושים כראוי. וזהו
 ענין "במסתרים תבכה נפשי" שעל
 הכוונה הפנימית תבכה נפשי. ובסוכות
 ע"י הד' מינים והנענועים בהם נמשכים
 אורות פנימיים בסוכה שהיא אור מקיף
 ונתקן הענין של במסתרים תבכה נפשי,
 וע"ז גדולה השמחה, עי"ש בדצה"ק.
 ונמצא מבואר שע"י המשכת אורות
 פנימיים באורות מקיפים נעשה תיקון
 הפגם של חטא עה"ד, וזהו סוד מצוות
 סוכה שעל"י נאמר (ויקרא כג, מג)
 "למען ידעו דורותיכם" שהיא המשכת

הדעת, לא שינה עבודתו בחוק מצפנים, והייתה עבודתו שלימה ושוה בצמי צדאי וצנתי גואי.

ויבואר בזה אמרס ז"ל (שנח כב, ב):
וכי לאורה הוא צריך כו' אלא
עדות היא לצאי עולם שהשכינה שורה
בישראל. ולזה"ב צנמה הדלקת המנורה
הוא עדות להשראת השכינה. אלא שאמרו
ז"ל אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה
של מצוה, והרי לא יתכן שמחה שלימה
ואמתיית לאחר פגם עה"ד, שצנתי גואי
הוא צנתי צמקתרים חככה נפשי, אצל ע"י
המנורה שנמשך מאור הגנוז וספיר שיך
שמחה של מצוה, לכן עדות היא לצאי
עולם שהשכינה שורה בישראל.

והגה מבואר בספה"ק, אשר ה"שס"
של דעת הוא: אהו"ה, היוצא
מפסוק (צראשית כד, מב) ואצוא היום אל
העין. וידוע אשר זה השם אהו"ה בגימ'
טוב. ולפי דברינו מובן שהרי חנוכה הוא
צנתי טוב כמ"ש וירא אלקים את האור כי
טוב, והרי אז מאיר הדעת כי הוא תיקון
על חטא ופגם אדה"ר וכשנח"ל.

ולפי"ז יתבאר היטב דברי רב
תנחום: נר של חנוכה שהניחה
למעלה מכ' אמה פסולה כסוכה, שהטעם
שלמעלה מכ' אמה פסולה כסוכה הוא
משום שנאמר (ויקרא כב, מג) "למען
ידעו דורותיכם", כמבואר בסוכה (ב, א),
שהרי כסוכות נמשך אור הדעת, ולכן

כי הוא טוב גמור. ובה יל"פ מאמרס ז"ל
וירא אלקים את האור כי טוב — ראה
שאין כדאי לרשעים להשמש גנוז
לצדיקים לעת"ל. שכל דבר בעולם מעורב
טו"ר כנ"ל, והצדיקים עבודתם בטוב,
ולעומת זה הרשעים נהנים מלד הרע,
וע"כ אמרו שבאור הגנוז שהוא טוב גמור
אינו כדאי שהרשעים ישמשו בו. ומבואר
עכ"פ, שצמי חנוכה נמשך אור הגנוז,
שהוא ענין הדעת השלם שלפני חטא
ופגם עה"ד, וממילא הוא שהימים האלו
הם ימי שמחה כימי סוכות ממש.

ובזה יבואר טעם לשבח, צנמה שנתקנה
הדלקת נרות חנוכה "על פתח
ביתו מבחוץ" (שנח כא, ב), וכן אומרים
בנוסח "ועל הניסים": והדליקו נרות
בחלרות קדשין. וכבר נודעה קושיית
המפרשים על כך, שהרי הדלקת הנרות
היתה צפנים הציבה"ק, ומה טעם ראו
חכמים לשנות ולהתקין הדלקת הנרות
מבחוץ. ולהג"ל באו לרמו לנו שחנוכה
שנמשך אור הגנוז, ושוב לא שיך הענין
של "צמקתרים חככה נפשי" שאך צנתי
גואי ישנו ענין השמחה כנ"ל, וע"כ
מדליקים בחוץ להורות שחנוכה הפנים
והחוץ שוים.

ובזה יש לבאר מאמר הכתוב (צמדבר
ח, ג) ויעש כן אהרן. וברש"י:
להגיד שצחו של אהרן שלא שינה. שאהרן
הכהן שעליו נאמר (מלאכי ב, ד): כי
שפתי כהן ישמרו דעת, שהאיר בו אור

כמבואר בקהלת יעקב (ערך יוסף) שיוסף זכה לנשמת אדם הראשון קודם החטא, ממילא לא הזיקוהו הנחשים. וזה שאמר רב תנחום שכמו שנחנכה וצפוקות שענינם "למען ידעו דורותיכם", כך גם ביוסף האירה בחינה זו ולכן ניצל מנחשים ועקרבים.

וירומחק צוה דברי התרגום אונקלוס (בראשית מט, כד): וחשב באיתן קשמו, וחבת צהון נביאותיה על דקיים אורייתא בפתרא, ולפי הג"ל י"ל שבא בהמשך להנאמר לפני זה "וימררוהו ורובו" שכפירש"י מוסב על המחלוקת יוסף ואחיו, וזה שביאר אונקלוס שיוסף ניצל מצור הנחשים שאחיו השליכוהו לתוכו, משום שקיים אורייתא בפתרא, שאצל יוסף היה "במסתרים" כמו שהיה במעשיו החילוניים, משום שאצלו כבר נתקן הדעת וכאמור.

והנה אחז"ל (שלהי מס' מנחות): כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה. ואף בענינו אף שאין לו מושג בדרגת הגבוהות, מ"מ ע"י הזכרת עניינם אלו בדבור מעלה עליהם הכתוב כאילו כו', ואע"ג דאיהו לא חזי מזליהו חזי. וביחוד צהדלקת נר שלישי של חנוכה שמבואר בכתבי האר"ז"ל שהוא כנגד "א-ל רחום ותנון", שענינו כמו שנאמר (שמות כב, כו): והיה כי יצק אלי ושמעתי כי חנון אני. שאפילו מי שאין לו יד ושם בכל העניינים אלו אבל אם יצק

בחנוכה שנמשכים בו כנ"ל אור הגנוז והדעת השלם, אף בו ז"ל "למען ידעו", ולמעלה מעשרים פסולה.

ומרומז הדבר גם כמה שאמרו במשנה (סוכה נא, א): חסידים ואנשי מעשה היו מרקדין בפניהם באצוקות של אור שבידיהן ואומרים לפנייהם שירות ותשבחות ע"כ. שבשמתח בית השואהבה היה אותו ענין כבחנוכה, שהיו מרקדין באצוקות של אור שהוא ענין האורה, ואומרים שירות ותשבחות שהוא כענין הלל והודאה.

ומתבאר לפי"ז היטב סמיכות שני מאמרי רב תנחום, שהרי מה שהנחש מזיק שרשו בחטא עה"ד שאמר הקב"ה להנחש: ואיבה אשית בינך וגו', אבל לעתיד לבוא שיקיים (ישעי' יא, ט) ומלאה הארץ דעה את ה' כמים ליס מכסים, שיומשך מבחי' דעת השלם ממילא לא יהא צכח הנחש להזיק. ועי' בתורת כוהנים לפ' בחוקותי עה"פ (ויקרא כו, ו) והשבתי תיה רעה מן הארץ שאפילו חינוק יושיט את ידו לתוך גלגל עינו של לפעוני ומוליא מרה. מתוך פיו ואינו מזיקו. ובירושלמי (תרומות ח' ט): ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים עמו זה הנחש. וכונתו כנ"ל שמה שהנחש מזיק הוא כחולאה מחטא עה"ד אבל ברצות ה' דרכי איש גם הנחש ישלים ולא יזיק.

ויוסף נדיק יסוד עולם שהאיר בו מסוד הדעת קודם החטא,

מעומק לבו ופנימיות נפשו, הקב"ה
 שומע לו כי הוא "חטון" שמורה על מחנת
 חינוס כפירש"י ריש פ' ואחחון, שנותן לכל
 או"א מאוצר מחנת חנוס, שאז ההשפעה
 היא בלי גבול ובלי למצום שאינו כמי
 שמקבל שכר על עבודתו שאז הוא

במדידות והגבלות כפי ערך עבודתו, אבל
 הלילה הזה מקבלים מאוצר מחנת חנוס
 השפעות בלי גבול ובכל הענינים, והעיקר
 הוא שנוצה לראות אור פני מלך חיים מלך
 המשיח בביאת בן דוד במהרה דיין ברוב
 רחמיו וחסדיו.

* * *

ליל ד' דחנוכה

במסכת שנה (כא, ב): אמר רב כהנא דרש רב נחן בר מניומי משמיה דרב חנחוס נר של חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה פסולה כסוכה וכמזבז, ואמר רב כהנא דרש רב נחן בר מניומי משמיה דרב חנחוס מאי דכחיב (בראשית לו, כד) והבור רק אין בו מים, ממשמע שנא' והבור רק איני יודע שאין בו מים אלא מה ת"ל אין בו מים, מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו. יש להבין סמיכת שני המאמרים זה לזה.

ונראה בהקדם דברי הגמ' (ברכות ה, א): א"ר יצחק כל הקורא ק"ש על מטחו כאלו אוחז חרב של שחי פיוח בידו שנאמר (תהלים קמט, ו) רוממות אל בגרונוס וחרב פיפיות בידם כו', ואמר רבי יצחק כל הקורא ק"ש על מטחו מזיקין בדילין הימנו שנאמר (איוב ה, ז) ובני רשף יגביהו עוף ואין עוף אלא חורה שנאמר (משלי כג, ה) החעיף עיניך בו ואינינו ואין רשף אלא מזיקין שנאמר (דברים לג, ב) מזי רעב ולחומי רשף וקטב מרירי אמר רשב"ל כל העוסק בחורה יסורים בדילין הימנו שנאמר ובני רשף יגביהו עוף ואין עוף אלא חורה שנאמר החעיף עיניך בו ואינינו ואין רשף אלא יסוריף שנאמר מזי רעב ולחומי רשף. וק"ו הפני יהושע ז"וק"ל הקשה על דברי ר' יצחק שהי"ל לומר כרשב"ל שהרי כל

הראי' הוא מ"והגביהו עוף ואין עוף אלא חורה" ופסוק זה אינו עוסק בק"ש. ומי שר"י ס"ל דא"א לומר שע"י החורה בטלים המזיקים לגמרי, שהרי מבואר (שם ו, א): אלמלי ניתנה רשות לעין לראות אין כל צריה יכולה לעמוד מפני המזיקין, אמר רבא האי דוחקא דהוי בכלה (פעמים שבני אדם יושבים רווחים ביום השבת כשבאים לשמוע דרשה ודומה להם כשיושבים דחוקים, רש"י) — מינייהו הוי וכו', הרי שאפילו כשעוסקים בחורה עדיין נמצאים המזיקים, ולכן אמר שע"י החורה באמת דוחים את המזיקים אך להשגיחם ולבטלם לגמרי א"א אלא ע"י קריאת שמע, ע"ש בדב"ק.

ורבבאר הדברים נראה עפ"י מש"כ כ"ק אה"ז אדמו"ר בעל בני יששכר ז"ע ועכ"י (במאמרי שבת) על מ"ש "לא-ל אשר שבת מכל המעשים", מה טעם מוזכר שם "א-ל" בשבת. ובתוה"ד מבאר הגמ' הנ"ל, שתיקר כוחות הטומאה הם הס"א, שהוא דבר דטומאה, ולילי"ת שהיא הנוקבא הטומאה, ומספרם יחד עולה כמנין רש"ף, (והא דשם הס"מ הוא באמת סמאל, כבר כתב בשל"ה הק' דאזויות אל"ף למ"ד דיל"ה הוא מנד דקדושה, ואנן חשבינן רק שמות הטומאה). ולכן נקראים המזיקים בלשון "רשף". וכן מצינו בכמה

בקדושה ובטהרה ובשמירת מידתו של יוסף הנדיק, ממילא הוא שאין כל קיום וחיות לכוחות הקליפות.

במצא אשר אלו הם שני הדרכים לנטל את כוחות הטומאה והס"א. האחת ע"י העוסק בתורה, אפי' בנגלה דתורה, שגדול כמה שאפשר להגביר בכך על כוחות הטומאה "ובני רשף יגביהו עוף", והשנייה שמתנהג בקדושה ובטהרה, ואז עוקר הטומאה מעיקרא, וכמאן דליחא דמי.

ויש להמחיק בזה סמיכות העניינים דסוף פרשת וישלח שמונה ב' את אלופי אדום, שמורים על כוחות הטומאה, וסמין לה פרשת וישב יעקב בארץ מגורי אביו וגו' אלה תולדות יעקב יוסף, ואר"ל: כל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף, ויש לרמוז בזה, ש"יעקב איש חס יושב אהלים" היה עמוד התורה. ויעקב שגבר על אלופי אדום היה בכח התורה. וכל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף, שגם ליוסף היה כח מיוחדת להתגבר על אלופי אדום ע"י כוחו של יוסף נדיק יוסד עולם.

והנה בתפארת צנים לכ"ק אא"ז אדמו"ר בעל דרכי תשובה ז"ע ועכ"י מביא בשם אביו כ"ק אא"ז אדמו"ר בעל שם שלמה ז"ע ועכ"י לפרש מה שאמר יוסף (שמות יג, יט): פקוד יפקוד חלקים אתכם והעליתם את עצמותי מזה, ש"זה" קאי על משה רבינו

מקומות שכוחות הטומאה רמוזים במספר זה כמנין רש"ף, כמו (ויקרא י, טז) "ואת שעי"ר החטאת (גימט' רש"ף) דרש דרש משה — דקדושה, שהוא לעומת זה — והנה שר"ף (אף היא גימ' זה). ולהגביר את הקדושה על כוחות הטומאה הוא ע"י תורה, ש"תורה" בגימ' "ס"מ" עם אותיות "א-ל" שהוא הניצוק הקדוש המחיהו, ועם "לילי"ת". והואיל ומספרו גדול ב"א-ל", יכול ע"י התורה לדחות את המזיקים. וכמקובל בשם הרה"ק בעל אור פני משה מפשעווארסק ז"וק"ל שזה סוד כוונת המשנה: כופין את "הסל" לפני האפרוחים, שאפרוחים מכונים (במיקוני וזה"ק) אלו העוסקים בנגלה דתורה, שאלו העוסקים ברזי התורה נקראים "צנים". וע"ז אומר שאפילו ה"אפרוחים" שעוסקים בנגלה דתורה, גדול כחם כ"כ עד שכופין בפניהם את הס"ל, ר"ת שמות כוחות הטומאה, ס"מ ולילי"ת, ומתבטלים מפניהם.

והנה כתיב (דברים כ, א): כי תלח למלחמה על אויבך וראית סוס ורכב עם רב ממך. ופירשו בפה"ק ע"ס רב — ממך, שכל כוחות מרכבת הטומאה באים "ממך" ע"י שפוגמים רח"ל במדת היסוד, וכמו שהאריך בזה הרה"ק בעל התניא ז"וק"ל בספרו עד כמה שנפגם במחשבה דיבור ומעשה. ונמצא מוכן ופשוט שאם מתנהגים

כלל ישראל. וכוונתם בזה היחה להרבות ולהכניס כח הטומאה בישראל ח"ו, היפך עמין קדושה וטהרה שמירת צרית קודש. והביאור בזה, כי היוונים, שהם מכוחות הטומאה, ידעו שעל ידי שני עניינים אלו יכולים ישראל להתגבר ולבטל לגמרי כוחות הטומאה. ולכן ראו בעיקר לבטל שני כוחות אלו, תורה וקדושה, כדי שלא יהיה ח"ו צידי בני ישראל צמה להתגבר עליהם.

והנה בימי חנוכה היה במקדש שני ניסים. א' שמלאו פך אחד של שמן

שהיה בו כדי להדליק יום אחד ונעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים. וב' נס נר המערבי, שמבואר בחו"ל (שבת כב, ב) שענין "להעלות נר תמיד" נתקיים בנר המערבי, ש"נתן זה כמדת חברותיה וכו' וזה היה מתחיל וזה היה מסיים", ונראה שאילו שני הניסים מרמזין על שני הכוחות הנ"ל. נס דפך שמן מרמו על כח החורה, כמ"ש (משלי ו, כג) כי נר מלוא ותורה אור. ונס נר מערבי מרמו על כח הקדושה, כמבואר ברש"י שם, שגר מערבי היה נר השישית ע"ש, שהוא כנגד נר של יוסף, מדת יסוד לדיק.

והנה כתב כ"ק אה"ו אדמו"ר בעל בני יששכר ז"ע ועב"י שהארת אור חנוכה הוא מבחי' "אור הגנוז" המרמוז בקרא (בראשית א, ד) וירא אלקים את האור כי טוב. והנה "טוב" מרמוז על שני עניינים הנ"ל, כי דרשו חז"ל ש"טוב"

ע"ה כמ"ש (שמות לב, א) "כי זה האיש משה", ואמר יוסף שחעלו "אח עצמוחי", את העמליות שלי שהוא בחי' יסוד, "מוה" ע"י משה רבינו שהוא כח החורה, ועי"ש שמפרש לדרכו בקודש צכוונת הדברים. ולהאמור י"ל בזה, שלא די בכח החורה המרמוז ב"זה", שהרי על ידה אי אפשר כנ"ל לבטל לגמרי את המזויקים, ועל כן ציווה עליהם יוסף הנדיק להעלות את עצמיותו, מדת היסוד, ההחנהגות בקדושה וצטהרה, שאז אפשר לשבר ולהכניע לגמרי את כוחות הטומאה.

והנה מבואר בספה"ק קהלת יעקב להרה"ק בעל מלא הרועים זנוק"ל שקר"ש של שמרית היא מדת תפארת, וק"ש של ערביית הוא מדת היסוד, עי"ש. וזהו איפוא מה שאמר ר' יצחק, שעל ידי ק"ש שעל המטה, שהוא בחי' מדת יסוד, מזיקין צדילין הימנו, שהרי על ידי שמירת מדת יסוד משברים אותם לגמרי ומעיקרא ליחא, וכדברי ק"ו הפנ"י זנוק"ל כנוכר.

והנה צכוונת היוונים על ישראל מצונו שני עניינים. האחת היחה ענין השכחה החורה, כמו שהוא צנוסח ועל הניסים: כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל להשכיחם תורתך, לבטל כח החורה. והשנית מה שאנו אומרים בזמר מעוז לור": יונים נקבנו עלי אזי צימי חשמנים וכו' "וטמאו כל השמיים". ודרשו במדרש (פ' לו) ש"שמן" מרמוז על

רבזזה גם ציארנו במק"א, הא דשלח
יעקב לומר לעשיו (בראשית לב, ו)
"ויהי לי שור וחמור וגו'", וכחז שם
הנעל הטורים ששור זה יוסף, כמ"ש
(דברים לג, ז) ככור שורו הדור לו. וחמור
זה יששכר, כמו שנאמר (דברים מט, יד)
יששכר חמור גרם. ששלח יעקב לומר,
שכנגד הארבע מאות איש שמצא עשיו
עמו, כוחות הטומאה, יש לו כחו של יוסף,
מדת היסוד. וכחו של יששכר, כח התורה,
שעל ידיהן מתגברים ומצטלים כל
הקליפות לגמרי, וכמאן דליחא דמי.

רבזזה יתבאר שפיר שילוב שני מאמרי
רצ תנחום. "נר חנוכה שהניחה
למעלה מעשרים אמה פסולה", ומבאר
ע"ז כ"ק אא"ז אדמו"ר בעל בני יששכר
ז"ע ועכ"י דלהכי צריך להניח נר חנוכה
חוץ כ' אמה, כי "עשרים" בגימ' כח"ר,
שהוא תרי"ג מצוות דאורייתא ו' מצוות
דרבנן כמנין כח"ר. ולריך להראות שני
חנוכה היתה נכח התורה. ולפי"ד
המבואר, שהרי על ידי כח התורה
התגברו על הקליפות. וזהו שממשך רצ
תנחום במאמריו השני, שלא רק נכח
התורה התגברו על היוונים, אלא גם נכח
קדושה וטהרה יכולים להתגבר עליהם.
כמו שמצינו ביוסף הנדיק שאע"פ שהיה
בהבור נחשים ועקרבים, מ"מ לא ניזק,
שהרי נכח מדתו מדת היסוד מוזקן

נקרא התורה כמ"ש (משלי ד, ג) כי לקח
טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו. ו"טוב"
מרמז על מדת היסוד, כמבואר בספרי
המקובלים, וכן כחז כ"ק אא"ז אדמו"ר
ז"ע ועכ"י (פ' וישב): יוסף בן שבע
עשרה שנה, בגימ' טוב, שהוא מדתו של
יוסף, מדת היסוד. וכן הוא בדברי
הארז"ל שאומרים בליל יוה"כ"פ (תהלים
זו, יא) "אור זרוע לנדיק ולישרי לב
שמחה", וס"ת לישרי ל'ב שמחה' בגימ'
טוב, ומבואר בסיפור הר"ר שנתי לכוון
אז בתיקון מדת היסוד. והמקור הוא
מדברי הזוה"ק (פ' תרומה) שטוב נקרא
מדת יסוד נדיק. ולכן מאיר בחנוכה
הארת אור הגנוז, המרמז על שני כוחות
אלו, כח התורה וקדושה, שבהם מתגברים
ומצטלים כוחות הטומאה.

רבזזה יתבאר הא דמוכא במגלה
עמוקות שאנטיוכס היה הלעומת
זה של יוסף הנדיק. ורמו לזה אשר "מלך
יון" בגימ' "יוסף", ולפי"ד יתבאר שהרי
אחד מכוונת היוונים היתה לנטל הקדושה
בישראל ולהרבות כח הטומאה, היפך ענין
מדתו של יוסף נדיק יסוד עולם, ולכן גם
מבואר במדרש (הובא בגימ') שחנוכה
היתה לידת יששכר, שהרי בחנוכה מאיר
כח התורה, שבהם התגברו על היוונים.
וזהו כחו של יששכר כמ"ש (דה"א יב, לב)
ומצני יששכר יודעי בינה לעמים, והבן.

צדילין הימנו ומחצטלים לגמרי. חיה גופא
 היה אחד מהכוחות שבהם התגברו ישראל
 על היוונים בימי חנוכה.
 ולעשות נחת רוח להצורא ית"ש.
 והתוה"ק ישפיע עלינו מכל השפעות
 טובות, כמ"ש (משלי ג, טז) אורך ימים
 בימינה ובשמאולה עושר וכבוד, בני חיי
 ומזונא ריחא סיעתא דשמיא ברכה
 והצלחה בכל מעשינו ובכל עמינו, ולקרב
 הגאולה שלימה בביאת בן דוד במהרה
 דידן ברוב רחמי וחסדיו.

ימי האורות יש להם הכח לטהר הנפש
 ולטהר הנשמה, והי רצון שגרות
 חנוכה ישפיע עלינו אהבת תורה ויראת
 שמים, ללמוד תורה בקדושה ובטהרה,

★ ★ ★

ליל ה' דחנוכה

(מנחות מג, ב) "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה'" — ראייה מציאה לדי זכירה עכ"ל. ויש להבין פנימיות הענין.

בסדר הדורות מוצא, דתיקנו ימי חנוכה על שמונה ימים, אע"פ שהגם לא היה רק על שבעה ימים, כקושית הב"י (על הטור סי' עת"ר), משום שבאותה שנה היו טרודים במלחמה בימי סוכות ושמע"ל, ולא יכלו לקיים מצוותן, לכן קבעו שמונה ימי חנוכה כחשלומין לימי סוכות ושמע"ל.

רבאמת יש סמך לזה, מדברי התוס' שהקשו, נר חנוכה שהניחה למעלה מכ' אמה פסולה כסוכה וכמזבז, הוה לי למימר ימעט כמו גבי מזבז דאמר התם דרבנן תני תקנתא, ואיכא למימר דנקט פסולה משום דבעי למימר כסוכה שהוא מן החורה. ולכאורה דברי התוס' נריכים ביאור, דהוא גופא קשיא למה רצה לדמותו לסוכה דלהכי בעי למימר פסולה, אע"כ שיש אחיזה שייכות ביניהם, וז"ב פנימית הענין.

ואפשר לומר, דהנהכ"ק א"ז אדמו"ר בעל בני יששכר ז"ע ועכ"י מצארה הא דאמרו חז"ל (שבת סט) "מצוה משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק", כי באמת הרי אנו מאמינים אשר הוא נותן לחם לכל בשר, והפרנסה

במסכת שנת (כא, ב): אמר רב כהנא דרש רב נתן בר מניומי משמיה דרב תנחום נר של חנוכה שהניחה למעלה מכ' אמה פסולה כסוכה וכמזבז. ואמר רב כהנא דרש רב נתן בר מניומי משמיה דרב תנחום מאי דכתיב (בראשית לז, כד) והבור רק אין בו מים ממשמע שנא' והבור רק איני יודע שאין בו מים אלא מה ח"ל אין בו מים, מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו. ויש להבין סמיכות שני המאמרים זה לזה.

וכן מצאנו השייכות בין נר חנוכה ליוסף הדיק, במדרש רבה עה"כ (שה"ש ז), הדודאים נתנו ריח ועל פתחינו כל מגדים: הדודאים נתנו ריח זה ראובן שהגיל את יוסף ועל פתחינו כל מגדים זה נר חנוכה שמצוה להניחה על פתח ביתו מבחוק, וז"ב.

הנה כ"ק א"ז אדמו"ר בעל בני יששכר ז"ע ועכ"י מצארה, דהא דאומרים בנוסח ועל הנוסח: כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל להשכיחם תורתך, כי איחא במדרש (ב"ר) וחושך על פני תהום זו מלכות יון שהשכיחו עיניהם של ישראל בגזירותיהן. והנה "חשך" בהיפך אהון הוא "שכח", ש"ע" שהכניסו חשכות בתוה"ק ראו להגביר כח השכחה. והגם היה דוקא "ויהי אור", בחי' רא"י, עפ"מ שאחז"ל

בא רק בהשפעת הקב"ה, ומה שהאדם עובד על הפרנסה בעסק ומלאכה הוא רק כדי להלבישו בדרך הטבע, אבל באמת פרנסתו של האדם בא בכח התורה, כמ"ש (משלי ג, טז) אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד. ולעתיד לבוא נאמר ולא יהי' כנעני עוד בבית ה', כי כנעני הוא לשון פרנסה, כמ"ש (משלי לא, כד) וחגור נתנה לכנעני, שאז יכירו הכל כי הפרנסה בא רק בכח "בבית ה'", ע"י כח התורה. וזהו גם הכוונה בנר חנוכה שצריכים להדליק הנרות "עד שתכלה רגל מן השוק", עד שיכירו שאין הפרנסה בא מן השוק ע"י יגיעה ועבודה, והכל הוא מכח התורה הקדושה.

ובן כ"ק אה"ז אדמו"ר בעל דרכי תשובה ז"ע ועכ"י מבאר בזה דאומרים בנוסח ועל הניסים: "להעבירם מחקי רבונך", כי בגמ' (בבבא טז, א) איתא חק לישנא דמוזנא הוא, ורזון הוא אותיות נזיר, שהפרנסה בא מזנור דלעילא מהשפעתו ית"ש, ומלכות יון הרשעה רזו להעבירם מהאי אמונה אשר הפרנסה בא מהשפעה דלעילא, ענין תכלה רגל מן השוק, רק שהפרנסה בדרך הטבע הוא, ע"י עבודה האדם, עכ"ד. ולכן צריכים להדליק נר חנוכה עד שתכלה רגל מן השוק, לבוא לזה ההכרה, היסך גזירת היוזים.

והבה הרה"ק בעל התניא ז"וק"ל מביא בהלכות תלמוד תורה (פ"ג הלכה

ב'): כי להעמיד גירסתו ולימוד התורה שבע"פ כולה שלא תשתכח ממנו אין הדבר תלוי בחזרה לזדה שיחזור פעם רבות מאד אלא גם בעזרת ה' וישועתו וכו', ואין הקב"ה עוזר לזה שעושה מלאכתו קבע ותורתו עראי אלא למי שעושה תורתו קבע ומלאכתו עראי ומשליך יבכו על ה' כי אין מעזור לה' להושיע ברב או במעט עסק ומלאכה. וכך אמרו חכמים (ברכות לה) דורות הראשונים עשו תורתם קבע ומלאכתן עראי זה וזה נתקיים בידם ודורות האחרונים שעשו תורתם עראי ומלאכתן קבע זה וזה לא נתקיים בידם, עכ"ל.

ולפי זה יש לבאר הנוסח בתפלת ועל הניסים: כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל "להשכיחם תורתך ולהעבירם מחקי רבונך", דהיינו שהיוזים רזו ח"ו להעבירם מחקי רבונך, שלא יאמינו שהפרנסה בא מכח התורה ומהשפעה דלעילא, וממילא לא יהיה תורתן קבע ומלאכתן עראי, וזה יגרום שכחת התורה, כבחי' דורות האחרונים עשו תורתן עראי ומלאכתן קבע זה וזה לא נתקיימו בידם.

ובזה יתבאר לפי פשוטו השייכות בין עבודת ימי חנוכה לימי הסוכות, שהרי סוכות הוא (שמות לד, כב) "זמן האסיף תקופת השנה", כשמאספין ומכניסין השפעות גשמיים, ואז הוא המזנה "לא מדירת קבע לדירת עראי",

להראות שכל ההשפעות עוה"ז הוא בחי' עראי וטפל, ועיקר הקביעות הוא בתוה"ק, ולכן באומה שנה שהיו טרודים במלחמה ולא יכלו לקיים מצוות סוכה (ושמע"ז) השלימו עבודה זו בימי חנוכה, שגם עבודתה הוא באופן זה לבוא לההכרה והאמונה שכל ההשפעות הוא מהשגחתו ית"ש ובכח תורתו הק'.

רצה נחכונו חכמינו באמרם, נר חנוכה שהניחה למעלה מכ' אמה פסולה כסוכה, וכדברי החו"ט משום דבעי למימר כסוכה שהוא מן התורה, כדי לקשר שני העניינים, חנוכה וסוכה, שהרי עבודת חנוכה כעבודת ימי הסוכות הוא, לבוא לדרגת דתורתו קבע ומלאכתו עראי, על ידי האמונה אשר "הוא נותן לחם לכל בשר" וכל ההשפעות בכח התורה הם באים.

והנה כתיב (בראשית לו, א): וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען, אלה חולדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה היה רועה את אחיו בלאן וגו', וברש"י: כל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף. כי על יעקב נאמר (בראשית כה, כז) ויעקב איש חס יושב אהלים, בחי' תורתו קבע. וזהו "וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען" שכל עניני ארצות עניני עוה"ז היו אללו בחי' גר, באופן של עראי וטפל, וזה היה גם עבודת יוסף, בן שבע עשרה שנה היה רועה את אחיו בלאן. היינו שהיה לומד עם אחיו

איך רועים את הלאן, ההשפעות גשמיים, שצריך להיות בחי' טפל, והקביעות יהיה רק בתורה הק'. וזה היה גם חלוט יוסף (בראשית לו, ז) "והנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה", היינו שגם בעת עבודתו בשדה היה מאלם אלומים, שנקרא מצוות כמ"ש בוא יבוא ברנה נושא אלומותיו, ועי"ז "והנה קמה אלומתי וגם נצנה" שהיה קיום לעבודתו, בבחי' זה זה נתקיימו בידם.

והנה עה"כ (דברים יא, כב) כי אם שמור תשמרון את כל המצוה וגו', איתא במדרש אם אחס שומרין את התורה אני שומר אחס מן המזיקים עי"ש הרי ששמירת התוה"ק היא שמירה מן המזיקים. והנה בכלל שמירת התורה הוא גם לקיים מאמר הכ' (דברים ו' י"ב) השמר לך פן תשכח וגו' היינו שחייב לשומרם שלא ישכחם וכן בלשון חכמנו ז"ל השמירה היא לשמור התוה"ק שלא תשכח כמו שאמרו (ברכות ל"ב ע"ב) מתוך שחסידי תורתן "משתמרת". נמצא שהשומר את התוה"ק ואינו שוכחה הקב"ה משלם שכרו מדה כנגד מדה לשומרו מן המזיקים.

ובזה יובן הכתוב (בראשית לו, ב): ונשכחהו באחד הצרות וגו' ונראה מה יהיה חלומותיו, שהרי בחלומו ראה "והנה אנחנו מאלמים בתוך השדה", בחי' תורתו קבע ומלאכתו עראי, והשנטיס רלו לבחנו אם חלומו אמת בכך שהשליכיהו

תורתו קבע ומלאכתו. עראי, בדוגמת
לענינו של גם חנוכה, נילל מן הנחשים
ועקרבים, שהרי "אם אחס משמרין את
החורה" יש הבטחה מאתו ית"ש "אני
שומר אחכס מן המזיקים".

ידידי רנן, שנוכה לקבל ההשפעה
הנכונה מימי חנוכה, ונוכה לעזרת
ה' וישועתו לאוקמי גירסא, כי ע"י ראיית
נרות חנוכה פועלים שיטאר בזכרון,
כמשאחז"ל (מנחות מג, ב) וראיתם אותו
זכרתם את כל מצוות ה', ראייה מביא לידי
זכירה, במדריגת תורתו קבע ומלאכתו
עראי, וזכות החורה נוכה לכל השפעות
טובות, בני חיי ומזונא ריחא, סייעחא
דשמיא, ברכה והצלחה בכל מעשינו וכל
עניינינו, והעיקר שנוכה ל"יהי אור"
כדרשת המדרש שקאי לאורו של מלך
המשיח בביאת בן דוד במהרה דיין ברוב
רחמי וחסדיו.

לבור נחשים ועקרבים, שאם לא יזוק חתא
זו הוכחה שיוסף היה בדרגא זו, וממילא
יש הבטחה מהשי"ת "אני שומר אחכס מן
המזיקים", וזוה "ונראה מה יהיה
חלומותיו", ויוסף בהיותו בדרגא דתורתו
קבע ומלאכתו עראי נילל מן הנחשים
ועקרבים.

רלפי"ז יתבאר היטב סמיכות שני
מאמרי רב תנחום, נר חנוכה
שהניחה למעלה מכ' אמה פסולה כסוכה,
שנא לרמו לנו שעבודת ימי חנוכה הוא
לעשות תורתו קבע ומלאכתו עראי
כהעבודה צימי סוכות בזמן האסיף
תקופת השנה, שיוצאים מדרת קבע
לדירת עראי, ע"י ההשגה שפרנסה בא
בכח תורה הקדושה, חוה איפוא שמוסיף
רב תנחום במאמרו השני: והבור רק אין
בו מים, מים אין בו אבל נחשים ועקרבים
יש בו, ומ"מ יוסף הצדיק בהיותו בדרגת

ליל ו' דחנוכה

העלה נרוחיה גו'. וברש"י: יעש כן אהרן, להגיד שבחו של אהרן שלא שינה. וכבר תמהו המפרשים על זה, כי מאי הסלקא דעמא על אהרן הכהן שחלילה ישנה מציוו השי"ת.

והנראה בזה, דהנה ידוע אשר שבעה קני המנורה הם כנגד השבעה רועים. נמצא ש"פני המנורה", גופו ואמצעי של המנורה, הוא כנגד משה רבינו. והציוו "אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות" הוא שכל שבעת הנרות צריכים לכוון כנגד מדתו של משה.

והנה כתב האר"ז ל שמשה רבינו הוא בחינת "דעת". ולבאר הענין נראה עפ"מ שכתב הרה"ק בעל התניא ז"וק"ל בס' ליקוטי אמרים (פ"ג) החילוק בין "חכמה, בינה ודעת", שחכמה נקרא השכל המשמיל כל דבר, וכשמחבונן בשכלו להבין דבר לאשורו ולעמקו מתוך איזה דבר חכמה המושכל בשכלו נקרא בינה. והדעת הוא מלשון (בראשית ד, א) והאדם ידע את חוה, לשון התקשרות והתחברות שמקשר דעתו בקשר אמיץ וחזק מאד. עד שמוליד בנפשו המדות שהן חסד גבורה וכו'. נמצא שבחי' דעת הוא המקשר בין עולמות המחשבה למעשה.

וכן מציוו בתורה"ק שיש ב' בחינות, א' "ללמוד וללמד", שהוא בחי'

במסכת שבת (כא, ב): אמר רב כהנא דרש רב נתן בר מניומי משמיה דרב תנחום נר של חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה פסולה כסוכה וכמבוי. ואמר רב כהנא דרש רב נתן בר מניומי משמיה דרב תנחום מאי דכתיב (בראשית לו, כד) והבזר רק אֵין צו מים, ממשמע שנא' והבזר רק איני יודע שאֵין צו מים אלא מה ת"ל אֵין צו מים, מים אֵין צו אבל נחשים ועקרבים יש צו. ויש להבין סמיכת שני המאמרים זה לזה. גם לזה"ב הלשון "פסולה כסוכה", למה צריך להביא דוגמא לדין זה שלמעלה מכ' אמה פסולה. וצריך לומר שרצה לתת בך ביאור נוסף לעיקר הפסיל שלמעלה מכ' אמה, וז"ב.

ובתוס' שם הקשו דהו"ל למימר "נר חנוכה שהניחה למעלה מכ' אמה ימעט", כמו גבי מבוי, כדאיחא בגמ' דבדרבנן תני תקנתא. וכתבו דאיכא למימר דנקט פסולה משום דבעי למימר כסוכה שהיא מן התורה דעלי' שיך לשון פסולה. ובפשוטו אינו מובן, דהוא גופא קשיא למה איצטרך בכלל לומר "כסוכה" דלהכי בעי לומר פסולה, וז"ב.

במצוות הדלקת המנורה כתוב (במדרש ת, ב): בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות יעש כן אהרן אל מול פני המנורה

ועל זה מורה הא דכתב הארז"ל שמה היה בחי' הדעת, שהרי זיקש (במדבר כו, טו) "יפקוד ה' אלקי הרוחות גו' איש על העדה אשר יאח לפניהם ואשר יבוא לפניהם", והביאור הוא, דבין צביאחס צפניס חוך כותלי ציהמ"ד, ובין צביאחס לחוך צעניני גשמיות יהיו מכוונים ומחוצרים אל התורה הק'. והוא ע"י עבודתו של משה רבינו, בחי' הדעת, לקשר בחי' המחשה אל המעשה. וזה היטה הליוו "אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות", שכל המדות יאירו למדתו של משה, בחי' הדעת, כדי שעל ידה יתקשרו כל המדות לחכמת התוה"ק, בחי' בכל דרכך דעהו.

והנה מי שהוא בחי' הדעת, הרי אין לו חילוק כשהוא עובד עבודתו ית"ש, ובין עוסקיו צעניני גשמיים, שהרי בכל עת הוא דבוק במשכנתו להתוה"ק. וזהו "להגיד שנתו של אהרן שלא שינה" שלא רק צעת הדלקת המנורה האיר שבעת המדות "אל מול פני המנורה", אלא תמיד בכל עת לא שינה מדרכו זה, להיות דבוק בהשי"ת ובחוררתו הק', בחי' "שויתי ה' לנגדי תמיד" (תהלים טו, ח).

והנה אנו אומרים בנוסח "ועל הניסים": כשעמדה מלכות יון הרשעה גו' להשכיחם תורחך ולהעצירם מחקי רצונך. והביאור הוא, כי היומים ידעו כי לעולם לא יעלה צידם להשכיח את החורה מבני ישראל כי הרי יש הצטפה (דברים לא, כא) "כי לא תשכח מפי

הצנה והמחשבה דברתי התוה"ק, וב' לשמור ולעשות", שהוא קיום המצוות בפועל וצמעה. והמדה המקשרת הלימוד להמעשה היא מדת הדעת שהוא בחי' קישור המחשבה בקשר חזק עד שמוליד המעשה.

והנה קיי"ל צשו"ע (או"ח סי' רל"א), דבכל מה שיהנה אדם צעוה"ז כגון אכילתו ושתייתו לא יכוון להנאחו אלא לעבודת הצורא צ"ה וכן כל מעשיו צריך לשקול במאזני שכלו אם יציאנו דבר זה לעבודתו ית"ש, ומפקינן ל' מקרא דכתיב (משלי ג, ו) ככל דרכיך דעהו. וכידוע מבואר בספרי תלמידי הצעש"ע ז"ע שלא זו בלבד שיעשה מעשיו עפ"י חוקי התורה אלא שגם צעת עוסקו צעניני גשמיות יחד יתודים עד שיחעלה הדבר לשרשו בצנהי מרומים. וקישור והמשכות מחשבות קדושות אף צעת עוסקו צמעשיו הגשמיים ילפינן מקרא "בכל דרכיך דעהו", דעת דייקא, כי הרי מדת הדעת הוא לקשר המחשבה אל המעשה.

ויבראר גם כזה הא דקיי"ל דמבדלין צצרכת חונן הדעת, כי הנה שנת הוא בחי' המחשבה, שהרי יש בה שציחה ממעשים וממלאכה, ועבודתתיו הוא להמשך מקדושת שנת על מעשיו צימות החול, שעת ימי המעשה, בחי' קישור המחשבה אל המעשה והעבודה הוא ע"י מדת הדעת כנ"ל, ולהכי מבדלין צ"חונן הדעת", כדי להמשך מקדושת שנת לימי החול ע"י מדת הדעת.

יודע וכו' הרי שמלות סוכה ענינה בבחי' דעת וכ"כ היא מצות נר חנוכה וכנ"ל, וע"כ גם היא פסולה למעלה מכ' אמה.

והנה יודעים דברי הרמב"ם ז"ל (במו"נ פ"ג חנ"א) על הא

דאחז"ל (ברכות ה, א) לדיק וטוב לו לדיק גמור לדיק ורע לו לדיק שאינו גמור.

ולזה"כ מהו בחי' לדיק גמור ומהו בחי' לדיק שאינו גמור. ומבאר הרמב"ם ז"ל,

כי מי שהוא דבוק בו ית"ש בכל עת ובכל רגע אפי' בעת עיסוקיו במעשיו

הגשמיים, אזי ההשגחה הפרטית שורה עליו בגלוי ושמרהו על כל פסיעה

ופסיעה שלא יוכל להגיע אליו כל רעה, וזהו בחי' לדיק גמור, שהוא לדיק וטוב

לו. ובבחי' זו היו האבות הק' שעל אף היותם רועי מקנה ולאן אפי"ה במחשבה

דבקו בהצו"ת תמיד, ולדיק שאינו גמור הוא מי שלעמים הוא נפרד מדביקותו, אז

כנגד זה גם ההשגחה הפרטית נסתרה הימנו והרע יכול לשלוט בו רח"ל.

ובאמת דבריו הק' לריכס ביאור, שהרי אנו מאמינים באמונה

שלימה שהקב"ה משגיח בהשגחה פרטית על כל ברי' תמיד, ולא רק לדיק גמור

זוכה לכך. ולריכס לומר, שיש כמה מדריגות במדת ההשגחה. וע"ד שמלינו

בארץ ישראל, עלי' נאמר (דברים יא, יב) "עייני ה' אלקך בה מראשית שנה ועד

אחרית שנה", ואף שגם בחוק לארץ ישנה ההשגחה, מ"מ אינו נדרגא זו כמו בארץ

זרעו", ולכן ראו "להעבירם מחקי רצוניה", ואחז"ל (פ"ב דבינה) חק לישראל

דמזוהי הוא, שבעת שעוסקים בעניני גשמיים, בהבאת טרף לביתם, לא יהיו

דביקים בחוה"ק, שראו לנטל את העבודה של "בכל דרכיך דעהו". ולעומת זה נעשה

גם "והדליקו נרות בחצרות קדשך" הגם שמוות הדלקה הייתה בפנים, לרמו שאין

שינו בין פנים לחוץ, שגם בחוץ בעת עיסוקיו בעולם הזה החומרי, לריכס להחזיק בו ית' ובחורחו הק'.

והנה חנן במדות (פ"ג מ"ד) שלפנים מחומת הבית הי' סורג גבוה י'

טפחים, ובה פרטו מלכי יון י"ג פרזות. ועי"ש בחוס' יו"ט בשם הרא"ש שהסורג

הי' ממש בחור מחילת רשות היחיד עי"ש. ולפי הנ"ל י"ל שכונת מלכי יון הייתה

לפרוץ מחילת רשות היחיד ולחברה לרה"ר ולגרום ח"ו שגם בביתם יושפעו

מהרה"ר עולם הס"א והקליפות, ולכן זלע"ז תקנו חכמנו ז"ל להדליק נר חנוכה

"על פתח הבית מבחוץ" ובמנוה זו להשפיע ולהדליק את אור התורה גם

בחוץ ברה"ר ולקיים "בכל דרכיך דעהו" ולקשר עולם המחשבה אל עולם המעשה.

ולפי"ז יש להבין דברי ר' תנחום: נר חנוכה שהניחה למעלה מכ' אמה

פסולה כסוכה וכו' שהרי הטעם שהסוכה פסולה למעלה מכ' אמה מצואר (בריש

מס' סוכה) שנאמר (ויקרא כג, מג) למען ידעו דורותיכם וגו' עד עשרים אמה אדם

שעבודת חנוכה הוא צחי' דעת, להחזיק
 צחיה"ק אף בשוק הגשמי, ולזה הסמיך
 "מים אין זו אצל נחשים ועקרבים יש
 זו", שגם יוסף היה במדריגה זו, ולכן
 ניצל מצור נחשים ועקרבים, והבן.

וראין המדרש העיקר אלא המעשה
 להתחזק צעת הדלקת נר חנוכה
 בצחי' "בכל דרכך דעה" להאיר את דרך
 החיה"ק ואור החורה גם צרה"ר מקום
 החשך וללמות ובעיקר בעקבותא דמשיחא
 שצוה"ר רה"ר הוא מקום הפקר
 וחשכות נוראה וכן הטומאה והס"א
 מחגבר שם מיום ליום, ע"כ זאת נחמנו
 "שמעט מהאור" (הרומז לנר חנוכה
 שנעשה בו גם צמעת מהאור פך שמן שלא
 הי' בו להדליק אלא ליום א') דומה הרבה
 מן החשך (שצפך זה נעשה בו גם דחה
 הרבה מן החשך מלכות יון הרשעה שעלי'
 דרשו חכמנו ז"ל (צמד"ר) וחשך על פני
 תהום זו מלכות יון הרשעה). ויה"ר
 שכבימים ההם כן יהי' בזמן הזה וע"י
 מעט מן האור שהוא נר חנוכה נזכה
 לדחות הרבה מן החשך ולהאיר מסוך
 חשכה כנה אחריו משוכה ולהושע דימין
 עליון מכל צרה ולוקה ולזכות במהרה דידן
 לביאת בן דוד ברוב רחמי ומסדיו.

ישראל. ועד"ז כחוצ (תהלים לג, יח) "עין
 ה' אל יראיו", ואומר (תהלים לה, טז)
 "עיני ה' אל זדיקים", אף דעל כל צרי'
 קטנה יש השגחתו ית', מ"מ השגחתו אל
 יראיו וזדיקיו הוא במדריגה נעלה יותר,
 וכפי צחי' דבקות כל איש כן לעומת זה
 הוא השגחתו ית' עליו.

והנה יוסף הזדיק ראה בחלומו
 (בראשית לו, ז) "והנה אנתו
 מאלמים אלומים צחוך השדה", אלומים
 רומז על מצוות כמ"נ (תהלים קכו, ו) זו
 יצוא צרנה נושא אלימותיו. שאף בשעה
 שהיה עוסק "צחוך השדה", צחוך עובדין
 לחול, גם היה דבוק בהחיה"ק ובמצוותיו.
 ולכן אמרו השבטים (בראשית לו, כ)
 "ונשליכהו בחד הצורות וגו' ונראה מה
 יהיה חלומותיו", שהשבטים רצו לבזותו
 בזה שהשליכהו לצור נחשים ועקרבים,
 שאם לא יזק תהא זו הוכחה שמאיר אללו
 צחי' דעת, ולכן גם השגחתו ית"ש הוא
 עליו חמיד שלא יאונה אליו רעה. ואכן
 יוסף הזדיק צהי' דבוק בהשי"ת בכל
 עת ובכל רגע ניצל מן הנחשים ועקרבים.

ולפי"ז משולבות היטב שני מאמרי רב
 נחום, "נר חנוכה שהניחה
 למעלה מכ' אמה פסולה כסוכה",

ליל ז' דחנוכה

זריץ והלא כל ארבעים שנה שהלכו בני ישראל במדבר לא הלכו אלא לאורו אלא עדות הוא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל מאי עדות אמר רב זו נר מערבי שנותן בה שמן כמדת חזרותי וממנה היה מדליק ובה היה מסיים. וכן אחו"ל (שמו"ר פ' נב): היו ליני הדור אומרים אפשר שהשכינה שורה על ידי בן עמרם כו', הרי שהיו לינים אומרים שלא תשרה שכינה במשכן, אבל בנס נר מערבי נעשה עדות לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל. ובזה פי' האוה"ח הק' ויקחו אליך פי' אליך הדבר נוגע כי בזה יתחזק נביאתך שיכירו ויזדיקו נביאת משה שהשכינה תשרה בתוכם על ידי שיראו גם נר מערבי. ולזה נתכוון באמרו "ואתה תצוה" היינו שלא יחוש שלא יאמינו לדבריו, שהרי "להעלות נר תמיד" על ידי שיראו גם נר מערבי יזדיקו את דבריך, אחד"ה.

והנה איתא בתקוני זוה"ק (תי' כ"א, מד.) בכל אחר דעבי קדצ"ה למעבד גם, שכינתא אקדמת לה הוא אחר עי"ש, ומזה נראה שהנהגה ניסית היא בזכות השכינה הק' וע"כ היא מקדמת לאותו מקום.

ובראיה שמטעם הנ"ל קבעו את פרסום גם נחון המלחמה בהדלקת נרות המנורה לפרסם שגם גם

במס' שבת (כ"א ע"ב) אמר רב כהנא דרש רב נתן בר מניומי משמ"י דרב תנחום, נר חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה פסולה כסוכה וכמנזי. ואמר רב כהנא דרש רב נתן בר מיומי משמ"י דרב תנחום מאי דכתיב (בראשית לז, כד) והבור רק אין בו מים וגו' ממשמע שנא' והבור רק איני יודע שאין בו מים אלא מה ת"ל אין בו מים, מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו. ויש לדרוש ולהבין סמיכות המאמרים להדדי.

ידועה קושית הב"י (סי' עת"ר) למה תיקנו להדליק שמונה ימים והלא בלילה הראשון לא הוצרכו לנס שהרי הי' כפך להדליק על יום אחד. ותי' הפר"ח שבאמת על גם השמן קבעו רק שבעה ימים, אלא שיום אחד הוסיפו לזכר גם נחון המלחמה. ומקשין העולם, בשלמא שאר שבעת הימים קבעוהו להדליק נר חנוכה לפרסם הגם דפך שמן, אבל בלילה הראשון שלא הי' אז גם בשמן אלא שהוא זכר לנס של נחון המלחמה. א"כ למה קבעו להדליק נר חנוכה.

והנראה בזה בס"ד, דהנה עה"כ (שמות כו, כ) "ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית וך כתיב למאור להעלות נר תמיד", כפי' האור החיים הק' ז"ל עפ"י דתו"ל (שבת כב, ב) מתוך לפרוכת העדות וכו' וכי לאורה הוא

זה הוא בזכות השכינה הק', ולא ככל העמים בית ישראל, ואין כחם ברכב ובסוסים ח"ו, אלא נרץ לפרסם ולהעיד לכל באי עולם שנחנן המלחמה הי' בזכות שהשכינה שורה בישראל ועדות זו מעידים ע"י הדלקת אור המנורה. ולכן י"ל שזה הטעם שעל מגן חילי בית דוד הי' ציור המנורה כמוצא באגרא דפרקא (אות קעו).

ריש להוסיף ולומר שלכן שאלו חז"ל (שנת כ"ג ע"א) על מצות הדלקת נר חנוכה "והיכן לנו" ותירצו מלא חסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל (דברים יז) או מדכתיב (שם לב) שאל אביך ויגדך וקניך ויאמרו לך, (ולא שאלו ותי' בן בשאר מצות דרבנן) מפני שעיקר כח חכמנו ז"ל מתגלה ע"י אור המנורה כמו שפי' האור החיים הק' (הג"ל) שע"י הדלקת הנרות הי' למשה רבינו הכח של "ואתה תלואה", וכן הוא בכל דור ודור שכת כל החכמים הוא מכח משה רבינו כמו שאמרו (סוכה ל"ט ע"א) משה שפיר קאמרת, וכידוע מהאר"י ז"ל שכל ח"ח יש בו ניחוך ממשה רבינו וכמו שבדורו התחזקה האמונה במשה רבינו ע"י הדלקת נר המנורה כ"כ הוא בכל הדורות.

והנה להשראת השכינה הק' זוכים רק ע"י מדת ענוה, שהרי על הבעל גאווה אומר הקצ"ה אין אני והוא יכולין לדור בעולם (כמבואר בסוטה ה' ע"א).

ובזה יש להבין בס"ד למה תקנו חכמנו ז"ל לפרסם את נס חנוכה דוקא ע"י רא"י (וכמו שאנו אומרים הנרות הללו קודש הן ואין לנו רשות להשתמש בהן "אלא לראותן בלבד"), ונראה שהוא מפני שעין הרא"י מורה על מדת הענוה עפ"ד הרה"ק המגיד מקאזניץ זוק"ל על הא דאמרו חז"ל (תגיגה ד, ז) סומא באחת מעיניו פטור מן הראייה שנאמר יראה יראה כדרך שבא לראות כך בא ליראות, כי שתי עינים של האדם הוא לראות גדולת הבורא ית"ש ולראות ולהכיר שפלות עצמו, והכוונה בעליית לרגל הוא כדרך שבא לראות גדולת וקדושת השי"ת כך בא ליראות ולהכיר שפלות עצמו, ואם הוא סומא באחת מעיניו היינו שחסר לו אחד משני המדרגות הללו, אז פטור מן הראייה, עכתדה"ק. ועל כן תקנו בחנוכה את עיני הרא"י שהיא תיקון מדת ענוה (כנ"ל) וגדולה מצוה נשעמה שאז הזמן גרמא לזו שהרי בזכות מדת הענוה זוכים להשראת השכינה הק' ואז מעידה המנורה שהשכינה שורה בישראל.

רצה אשר נראה לפענ"ד הביאור במימרתו של רב נחום: שגר חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה פסולה, והטעם הוא כמו שפי' רש"י ז"ל "דלא שלטא ביה עינא", והיינו שהחיוז בפרסומא ניסא אינו רק לפרסם את עצם הנס אלא גם מחובתנו לפרסם בעולם את הזכות שעל ידו זכינו לנס והיינו בזכות

שתיקון הראי' שהיא מדת ענוה, ועי"ז ממילא זוכים להשראת השכינה, שהרי מרובה מדה טובה וכו' ואם ע"י הגאווה גורמים ח"ו לסילוק השכינה הק' בודאי שע"י מדת השפלות והענוה זוכים להשראת השכינה הק' ובזכותה זוכים לניסים גלויים.

רארלי מטעם זה אמר רב תנחום שגר חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה פסולה "כסוכה" וכו', והיינו שהרי כסוכה אמרינן הטעם (סוכה ב' ע"א) שפסולה למעלה מעשרים אמה (לרצח) מדכתיב (ויקרא כג) כסוכות חשבו שבעת ימים, אמרה חורה כל שבעת ימים לא מדירת קבע ושז נדירת עראי עד עשרים אמה אדם עושה דירתו דירת עראי למעלה מעשרים אמה אין אדם עושה דירתו דירת עראי. והנה איתא במפרשי טעמי המצות שלכך נותה החוה"ק לישז נדירת עראי, מפני שחג הסוכות הוא חג האסיף ויש חשש שח"ו ע"י שאוסף תבואתו מן השדה יתגאה ויהרהר שכתה ועלם ידי עשה לי את החיל אז לכן נותה החוה"ק ללא מדירת קבע נדירת עראי להחפורר להבין שכל העוה"ז אינו אלא נדירת עראי וממילא ללא לשפלות ולענוה. וא"כ כמו שעושה סוכתו למעלה מעשרים אמה פסולה מפני שאינו יושז נדירת עראי ואינו בא ע"י מצות סוכה לידי ענוה ושפלות כ"כ המניח נר חנוכה למעלה מעשרים אמה פסולה מאותו

הטעם, שכיון שלא שלטא ביה עינא, לא מתקן את העינים, שהם ענין הענוה וכנ"ל.

רבדה יובן קצת ענין החמוה שהובא בסדר הדורות שלכך תיקנו ח' ימי חנוכה, משום שהיו ערודים אז במלחמה ולא היו יכולים לעשות ימי הסוכות עם שמיני עזרת צמועדם, ולכן השלימו את עבודתם זו בימי החנוכה. והוא חמוה מאוד כמוצן. ולהנ"ל י"ל שכיון שהיו ערודים אז בימי המלחמה והי' חסר להם בשנה זו הארת מצוה סוכה ללא מדירת קבע נדירת עראי ולהאיר להם את מדת הענוה, לכן בימי חנוכה שהיו לריכים להאיר את אור המנורה המעידה לנאי עולם שהשכינה שורה בישראל וכבר ביארנו בס"ד מפי חז"ל שאין השכינה שורה אלא ע"י מדת הענוה שהוא ענין לאת האדם מדירת קבע אל דירת עראי, הי' אז הזמן גרמא לתקן את אשר חסרו בימי הסוכות.

רהגה נמימרתו השני' של רב תנחום: מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו, כבר טמד ע"ז כ"ק אה"ז אדמו"ר בעל בני יששכר ז"ע ועכ"י באגרא דכלה, דמהיכן משמע דוקא נחשים ועקרבים, והלא שייך שדברים אחרים היו בצור. ונראה לומר, דהנה בגמ' (ב"ק עז, א): שדרו של אדם לאחר ז' שנים נעשה נחש והני מילי דלא כרע צמודים. ובתוס': לפי שמצוה לכרוע וכי זקיף זקיף כחויא

לכור שאין בו מים שהרי מים מרמזים למדת הענוה כמאמרס ז"ל (תענית ז' ע"א) מה מים מניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך אף דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה, וע"כ הוסיף רב חנחוס שכוין שמים (ענוה) אין בו הרי נחשים ועקרבים יש בו שחשדו ביוסף הצדיק שח"ו יש בו ממדת הנחש (מדת הגאווה) וע"כ דנוהו להשליכו לכור שיש בו נחשים ועקרבים.

וע"כ סמכה הגמ' שחי המימרות להדדי שמאותו הטעם שגר חנוכה פסולה אם היא למעלה מעשרים אמה מפני שלא שלטא בה עינא וממילא באופן זה לא זוכים למדרגת הראיה ותיקון העינים שהיא מדת הענוה ואז ח"ו נופלים לבירא עמיקתא בור ריק שאין בו מים אבל נחשים ועקרבים יש בו.

ראשרי הזוכה לתיקון העינים ע"י אור נרות חנוכה, ועי"ז זוכה להעיד לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל, ומפרסם לא רק את הניסים אלא גם את זכות שעל ידה זכו ישראל לניסים. והה"ר שתשרה שכינה במעשה ידינו ובזכותה נושע לנצחים בנייתא בן דוד במהרה לדין ברוך רמזיו וחסדיו.

כדאשכחן ברב אשי במסכת יבמות (יב, ב) מדה כנגד מדה ונעשה נחש זהו עונשו שגנאי הוא לו במה שנעשה נחש. והמהרש"א ז"ל בחידושי אגדות הוסיף לבאר, וז"ל ק: ועינו כמ"ש החוס' לפי שמנוה לכרוע וכי זקיף זקיף כחויא כו' דענין הכריעה לשם ה' הוא הכניעה והשפלה היפך מעשה הנחש כדליתא פ"ק דסוטה אמרתי יהלוך בקומה זקופה ולא יתגאה ועתה על גחונך חלך ולוה אמרו שיהיה אדם נכנע בכריעה דכי כרע כרע כחורא דהיינו היפך טבעו שדרכו של חירא להיות זקיף וכי זקיף זקיף כחויא דהיינו נמי היפך טבעו אחר שנאמר בו על גחונך חלך ודרכו בכריעה וכו' והשתא מי שאינו כורע ועומד בזקיפה כדרכו הרי שדרכו עושה מעשה נחש הראשון כשהיה מהלך זקיף וראוי להיות נענש כנחש וע"כ נעשה נחש לאחר ז' שנים כחולדתו כמ"ש, עכ"ל. הרי לך שעונשו של בעל גאווה להעשות נחש.

ונראה שלכך דנו השבטים את יוסף להשליכו לכור רק שאין בו מים, שהרי חשדוהו לבעל גאווה וחשבו שחלומותיו הם מפני שמהרהר בן ביום למלך עליהם (כמו שפי' המפרשים הק')

וע"כ במדה כנגד מדה דנוהו להשליכו

זאת חנוכה

דוקא בזכות מצות מילה נכנס הכה"ג "לפני ולפנים", מקום ששם משגיחים במחשבתו לפני ולפנים אם באמת כוונתו ולא לפניו אחרת, כי מצוה זו נעשית בלי מחשבה זרה מצפנים. עכ"פ היוצא לנו שמצוות מילה נקראת בלשון "זאת". וכן מצוה בתיקוני זוה"ק על הכתוב זאת בריתי אשר תשמורו וגו' שקאי על מצות מילה.

והנה ידועה קושית הבית יוסף (על הטור סי' עח"ר), למה תיקנו להדליק שמונה ימים והלא בלילה הראשון לא הוצרכו לנס שהרי היה בהפך כדי להדליק על יום אחד. ואפשר לומר, כי הרי היוונים רצו לבטל מצוות מילה, ועפ"י דרך הטבע היו מחגגרים עלינו ח"ו, רק שע"פ נס מאתו ית"ש לא יכלו לבטל מצוה זו. וזוה אפשר שיום אחד הוסיפו זכר לנס זה שלא יכלו לבטל מצות מילה, וכמצוה לעיל הרי מצוה זו נקראת בלשון "זאת", ולכן אפשר שמהאי טעמא נקרא יום השמיני של חנוכה בשם "זאת חנוכה", היינו שיום השמיני שמצותה כנגד מצות מילה שהוא ביום השמיני, וכדדרשו תו"ל (מנחות מג, ב) למנחת על השמינית, שקאי על מצוות מילה, נקבע על נס זה שנעשה בחנוכה, שלא היה ביכולת מלכות יון הרשעה לבטל מצוה זו הנקראת "זאת".

במסכת שבת (כא, ב): אמר רב כהנא דרש רב נתן בר מניומי משמיה דרב תנחום נר של חנוכה שהניחה למעלה מכ' אמה פסולה כסוכה וכמבוי. ואמר רב כהנא דרש רב נתן בר מניומי משמיה דרב תנחום מאי דכתיב (בראשית לו, כד) והבור רקאין בו מים ממשמע שנאמר והבור רק אינו יודע שאין בו מים אלא מה ח"ל אין בו מים, מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו. ויש להבין סמיכת שני המאמרים זה לזה.

והנה שגור צפי העולם לקרוא ליום השמיני של חנוכה בשם "זאת חנוכה", ובפשטות הוא על שם הקריאה ביום זה בחורה זאת חנוכה המזבח, אבל מ"מ מנהג ישראל תורה הוא, ובדאי יש טעם לשבח על קביעת שם זה.

והנראה בהסבר הענין, דהנה רצו היוונים צביטול ג' מצוות, ואחת מהן היה מצוות מילה. והנה בפסיקתא (פרשת אחרי) על הכתוב בואת יצוא אהרן אל הקודש: א"ר חנינא בר ישמעאל זכות המילה היתה נכנסת עמו שנאמר (בראשית י, י) זאת בריתו אשר תשמרו וגו', וכ"ק אה"י אדמו"ר זי"ע ועכ"ל מצארו בחיים ושלום, כי מצוה זו הוא בלי מחשבות זרות ופניות כלל, משא"כ בשאר מצוות יש לחוש בפרימיות לבדו מפני מחשבות עון גאות ופניות אחרות, ולכן

יעלה לנו השמימה, שהוא ר"ח מילה וס"ח הוי' ז"ה, כי להנהגה בשם הוי' ז"ה בדרך נס זוכים בכח מצות מילה, מכיון שמצוה זו הוא ענין מסירת נפש בפועל, וכנחבאר.

רזה הימה כוונת היוונים הטמאים, כמה שרצו לבטל מהם מצות מילה, בידעם שבכח מצוה זו זוכים להנהגה בשם הוי' ז"ה, בדרך נס, ורק בדרך שלמעלה מהטבע יתגברו ישראל עליהם, ולכן רצו בביטול מצוה זו של מסירת נפש כדי שלא יהיה כח ביד ישראל כמה להתגבר עליהם.

והנה כמבואר לעיל הימה אחד מנימי חנוכה שלא עלה בידי מלכות יון הרשעה לבטל מישראל מצות מילה, וממילא על ידי כח מצות מילה שהיה לישראל, שהוא כח של מסירת נפש, היה בכוחם להשפיע נסים ונפלאות למעלה מדרכי הטבע, וככח זה השפיעו כל הניסים של חנוכה, כולל גם נס של פך השמן, הכל היה בזכות מצות מילה, ולכן יוס שמיני של חנוכה נקרא "זאת חנוכה" ש"זאת" הנקרא חנוכה הוא עיקרו של חנוכה, שבזכותה ובכוחה השפיעו כל הניסים, והבן.

והנה מבואר באחרונים (ראה שו"ת מהר"ח או"ז, בנו של או"ז הגדול) שבמצות מילה יש שני חלקי המצוה, שמלבד מעשה עצמה של המילה שהוא חתימת הערלה וכו' דהוי מצוה, עוד מצות

ופנימיות הדבר למה רצו היוונים לבטל דוקא מצוה זו של מילה משאר מצוות השי"ת. דהנה הלשון "זאת" כפשוטו הפירוש הוא "זה", והיינו "זאת חנוכה" כלומר "זהו (עיקרו של) חנוכה". ומ"מ הדרשה של "זאת" שקאי על מצוות מילה אינו מוציאו מידי פשוטו. דהנה אחז"ל (ברכות כ, א) למה דורות הראשונים איתרחש להו ניסא דורות האחרונים לא איתרחש להו ניסא כי דורות הראשונים שמסרו נפשיהו על קידוש השם איתרחש להו ניסא דורות האחרונים דלא מסרו נפשיהו על קידוש השם לא איתרחש להו ניסא. והנה מצוה אחת יש החלוצה במסירת נפש והיא מצות מילה, כמו שדרשו חז"ל עה"פ (תהלים מד, כג) כי עליך הרגנו כל היום שקאי על מצות מילה, שדם מילה הוא ענין של מסירת נפש.

ובזה יובן הא דמבואר בחיקוני וזה"ק (חיקון ע' קל"א). עה"פ מי יעלה לנו השמימה שהוא ר"ח מילה וס"ח שם הוי"ה ז"ה. והסבר הענין הוא, דהנה ק"ז הרה"ק בעל י"טב לב זאוק"ל מביא בשם ק"ז בעל ישמח משה זאוק"ל (פ' ושב) ששם הוי' ז"ה מרמו להנהגה של השי"ת למעלה מדרך הטבע. וזוה מפרש הכתוב (בראשית לט, ב) ויהי ה' את יוסף והי איש מזלית, שמכיון שזכה להנהגה בשם הוי' ז"ה היה לו הצלחה למעלה מדרכי הטבע. וזהו המרמו בפסוק מי

זאת חנוכה

דוקא בזכות מצות מילה נכנס הכה"ג "לפני ולפנים", מקום ששם משגיחים במחשבתו לפני ולפנים אם באמת כוונתו ולא לפניו אחרת, כי מצוה זו נעשית בלי מחשבה זרה מצפנים. עכ"פ היוצא לנו שמצוות מילה נקראת בלשון "זאת". וכן מבואר בחיקוני זוה"ק על הכתוב זאת בריתי אשר תשמרו וגו' שקאי על מצות מילה.

דהנה ידועה קושית הבית יוסף (על הטור סי' עת"ר), למה חיקנו להדליק שמונה ימים והלא בלילה הראשון לא הוצרכו לנס שהרי היה צהפך כדי להדליק על יום אחד. ואפשר לומר, כי הרי היוונים רצו לבטל מצוות מילה, ועפ"י דרך הטבע היו מתגברים עלינו ח"ו, רק שע"פ נס מאתו ית"ש לא יכלו לבטל מצוה זו. ובזה אפשר שיום אחד הוסיפו זכר לנס זה שלא יכלו לבטל מצות מילה, וכמבואר לעיל הרי מצוה זו נקראת בלשון "זאת", ולכן אפשר שמהאי טעמא נקרא יום השמיני של חנוכה בשם "זאת חנוכה", היינו שיום השמיני שמצוותה כנגד מצות מילה שהוא ביום השמיני, וכדדרשו חז"ל (מנחות מג, ב) למנצח על השמינית, שקאי על מצוות מילה, נקבע על נס זה שנעשה בחנוכה, שלא היה ביכולת מלכות יון הרשעה לבטל מצוה זו. הנקראת "זאת".

במסכת שבת (כא, ב): אמר רב כהנא דרש רב נתן בר מניומי משמיה דרב תנחום נר של חנוכה שהניחה למעלה מכ' אמה פסולה כסוכה וכמצוי. ואמר רב כהנא דרש רב נתן בר מניומי משמיה דרב תנחום מאי דכתיב (בראשית לו, כד) והבור רקאין צו מים ממשמע שנאמר והבור רק אינו יודע שאין צו מים אלא מה ח"ל אין צו מים, מים אין צו אבל נחשים ועקרבנים יש צו. ויש להבין סמיכת שני המאמרים זה לזה.

דהנה שגור צפי העולם לקרוא ליום השמיני של חנוכה בשם "זאת חנוכה", ובפשטות הוא על שם הקריאה ביום זה בתורה זאת חנוכה המצוה, אבל מ"מ מנהג ישראל תורה הוא, ובדאי יש טעם לשבח על קביעת שם זה.

דהנראה בהסדר הענין, דהנה רצו היוונים צביטול ג' מצוות, ואחת מהן היה מצוות מילה. והנה בפסיקתא (פרשת אחרי) על הכתוב בואת יבוא אהרן אל הקודש: א"ר חנינא בר ישמעאל זכות המילה היתה נכנסת עמו שנאמר (בראשית יז, י) זאת בריתו אשר תשמרו וגו', וכ"ק אא"ו אדמו"ר זי"ע ועכ"א מבארו בחיים ושלום, כי מצוה זו הוא בלי מחשבות זרות ופניות כלל, משא"כ בשאר מצוות יש לחוש צפנימיות לבדו מפני מחשבות עון גאות ופניות אחרות, ולכן

יעלה לנו השמימה, שהוא ר"ת מילה וס"ת הוי' ז"ה, כי להנהגה בשם הוי' ז"ה בדרך נס זוכים בכח מצות מילה, מכיון שמצוה זו הוא ענין מסירת נפש בפועל, וכנחבאר.

רזה היתה כוונת היוונים הטמאים, כמה שרצו לבטל מהם מצות מילה, בידעם שכח מצוה זו זוכים להנהגה בשם הוי' ז"ה, בדרך נס, ורק בדרך שלמעלה מהטבע יתגברו ישראל עליהם, ולכן רצו בביטול מצוה זו של מסירת נפש כדי שלא יהיה כח ביד ישראל כמה להתגבר עליהם.

רהבד כמבואר לעיל היתה אחד מניסי חנוכה שלא עלה בדי מלכות יון הרשעה לבטל מישראל מצות מילה, וממילא על ידי כח מצות מילה שהיה לישראל, שהוא כח של מסירת נפש, היה בכוחם להשפיע נסים ונפלאות למעלה מדרכי הטבע, ובכח זה השפיעו כל הניסים של חנוכה, כולל גם נס של פך השמן, הכל היה בזכות מצות מילה, ולכן יוס שמיני של חנוכה נקרא "זאת חנוכה" ש"זאת" הנקרא חנוכה הוא עיקרו של חנוכה, שבזכותה ובכוחה השפיעו כל הניסים, והבין.

רהבד מבואר באחרונים (ראה שו"ת מהר"ח א"ו, בנו של אר"י הגדול) שבמצות מילה יש שני חלקי המצוה, שמלבד מעשה עצמה של המילה שהוא חתיכת הערלה וכו' דהוי מצוה, עוד מצות

ופנימיות הדבר למה רצו היוונים לבטל דוקא מצוה זו של מילה משאר מצוות השי"ת. דהנה הלשון "זאת" כפשוטו הפירוש הוא "זה", והיינו "זאת חנוכה" כלומר "זהו (עיקרו של) חנוכה". ומ"מ הדרשה של "זאת" שקאי על מצוות מילה אינו מוציאו מידי פשוטו. דהנה אחז"ל (ברכות כ, א) למה דורות הראשונים איתרחש להו ניסא דורות האחרונים לא איתרחש להו ניסא כי דורות הראשונים שמסרו נפשיהו על קידוש השם איתרחש להו ניסא דורות האחרונים ללא מסרו נפשיהו על קידוש השם לא איתרחש להו ניסא. והנה מצוה אחת יש החליה במסירת נפש והיא מצות מילה, כמו שדרשו חז"ל עה"פ (תהלים מד, כג) כי עליך הרגנו כל היום שקאי על מצות מילה, שדם מילה הוא ענין של מסירת נפש.

רבזה יובן הא דמבואר בתיקוני זוה"ק (תיקון ע' קל"א). עה"פ מי יעלה לנו השמימה שהוא ר"ת מילה וס"ת שם הוי"ה ז"ה. והסבר הענין הוא, דהנה ק"ו הרה"ק בעל ייטב לב זאוק"ל מציא בשם ק"ו בעל ישמח משה זאוק"ל (פ' וישב) ששם הוי' ז"ה מרמו להנהגה של השי"ת למעלה מדרך הטבע. וזוה מפרש הכחוב (בראשית לט, ז) ויהי ה' את יוסף והי איש מצליח, שמכיון שזכה להנהגה בשם הוי' ז"ה היה לו הנלחה למעלה מדרכי הטבע. וזהו המרומז בפסוק מי

באות ברית קודש, ע"ש באריכת דבריו).

והנה כמו שמלות מילה שמקיימים ביום השמיני, שהוא מסירת נפש בפועל, יכולים להשפיע נסים למעלה דרך הטבע, כדורות הראשונים שמסרו נפשיהו על קידוש השם איתרחש להו ניסא, כן הוא גם כשמשייכים מצות מילה על כל ימי חיו ע"י שמירת אות ברית קודש, אז גם ממשיכים כח המסירת נפש שיש ביום השמיני, בצמי' כי עלין הרגנו כל היום, על כל ימי חיו, ויכולים בכל ימי חיו לפעול ישועות למעלה מדרכי הטבע, בדרך נס.

והנה מובא במדרש עה"פ (תהלים קיד, ג) הים ראה וינום, מה ראה ארונו של יוסף ראה. וכבר נתחבטו בזה חכמי לב להבין פשט דברים אלו. אבל לפי"ו יונעם מאד, שהרי יוסף שמדתו הוא מדת יסוד לדיק שהוא המשכת מצות מילה על כל ימי חיו, וממילא ע"י המשכת כח המסירת נפש על כל ימי חיו יכולים להשפיע נסים ונפלאות, ולכן כשראה הים שהביאו אחס ארונו של יוסף, שהוא בצמי' המשכת מצות מילה השפיעו הנס של קריעת ים סוף, וכן מבואר במד"ר אז ישיר משה, "אז" בגימ' שמונה המרמו על מצות מילה שניתנה לשמונה שבכות זה עברו ישראל בתוך הים.

ויברארו בזה מה שכתב המגלה עמוקות שאנטיוכס מלך יון היה

מילה מצוה נמשכת הוא על האדם כל ימי חייו, דהמצוה הוא על ישראל גם שיהיו נימולים. וראי' לזה מגמ' מנחות (מג, ב): בשעה שנכנס דוד לביח המרחץ וראה עצמו עומד ערום אמר אי לי שאעמוד ערום בלא מצוה וכיון שזכר במילה שבצטרו נתישב דעתו. וע"כ שמלות מילה הוא קיום מצוה בכל רגע כל ימי חיו, ולכן כשנפתל במילה נתישבה דעתו, שהרי היה לו קיום מצוה גם בהיותו ערום משאר מצוות, והבן.

וידרע אשר כל דבר שנמצא בגולה דתורה כן הוא גם בפנימיות התורה, וכמו שבגולה דתורה מבואר שיש שני חלקי המצוה, חלק אחד הוא עצם מעשה המילה ביום השמיני, וחלק השני שהוא מצוה נמשכת וקיום מצוה בכל עת ובכל רגע, כן הוא גם בפנימיות התורה, יש שני חלקי המצוה, יש מצות מילה שהוא הסרת הערלה, כידוע ש"ערלה" הוא אותיות "רע לה", שהוא הסרת קליפת הרע, וכתב הרמב"ם בזה שהוא כדי להחליש כח התאוה, ויש חלק השני שהוא להמשיך מצות מילה על כל ימי חיו, בשמירת אות ברית קודש בלי פגם ואדרבה בהתרחקות מכל התאוות ומכל דבר של עומאה ולהיות בקדושה ובטהרה במדת יסוד, בזה ממשיכים מצות מילה על כל ימי חיו בכל עת ובכל רגע (ועי' בצ"ח ריש הלכות מילה, שמלות מילה הוא להיות דבוק בקדושת שמו ית' ולא לפגום

של נחשים ועקרבים. זה עצמו הוא ענינו של גם חנוכה. שע"י שמירת אור בריח קודש בקדושה ובטהרה, ממשיכים כח המסירת נפש שבמזות מילה על כל ימי חייו, וממילא יכולים להשפיע נסים למעלה מדרכי הטבע.

והנה מבואר בספה"ק, שאע"פ שאיחא בזוה"ק (ח"א ר"ט:ט) לית לך חובא בעלמא דלא איח ליי' תשובה בר מהאי שמאן דפגס באות בריח קודש לית ליה תקנתא ולא מהני תשובה, מ"מ רק תשובה לא מהני אבל ע"י לימוד החוה"ק זוכים לחיקון פגס הבריח, כי חטא זה הוא פגס במוח האדם, ותשובה הוא בלב, ומוח הרי הוא למעלה מבחי' לב, אבל החורה הק' שהוא במוח ובשכל, בכוחה שי חיקון על פגס בריח קודש כמאמר חז"ל (ירושלמי חגיגה א' ז') המאור שבה מחזירו למוטב.

וארלי היחה זו כוונתם הרשעה של היונים ולכן "טמאו כל השמיים" ורצו לבטל ח"ו מוח הדלקת המנורה, ולהחליש בזה את אור החורה (שהרי אור המנורה הי' אור החורה בחי' נר מזוה ותורה אור וכמו שאמרו חכמינו ז"ל (ב"ב כ"ה ע"א) הרואה להחכים ידרים, וסמנך מנורה דדרום) וע"י שיכבו ח"ו את אור יחסר החיקון למדת הקדושה לנשמות בני ישראל וממילא לא יזכו במדרגתם זו להנהיגה ניסית וזוה חתגבר יד היונים שהרי היו הם הרבים ואנו המעטים הם

הלעומת זה של יוסף דקדושה, ורמו לך אשר "מלך יון" בגימ' "יוסף" וכן "אנטיוכוס" בגימ' "יוסף". ולכאורה אינו מובן מהו הקשר ביניהם. ולדברינו יובן, שהרי היוונים רצו לבטל מזוה מילה, היינו שמירת אור בריח קודש שבוה ממשיכים מזוה מילה על כל חייו של אדם. ויוסף הרי מדחו היה מדת יסוד לדיק, היפך קליפת היונים.

ובזה יובן הכתוב: ונשליכהו באלח הדורות וגו' ונראה מה יהיה חלומותיו, שבחלומו הרי ראה שהוא בחי' מלך, וכמו שאמרו השבטים, המלך חמלוך עלינו, ומבואר בחיקוני זוה"ק (חיקון ס"ט ז"ט) מאן דהוא נוטר הבריח וזכה למלכות, והשבטים רצו לבחננו אם חלומו אמת בכך שהשליכוהו לבור נחשים ועקרבים, שאם לא יחזק תהא זו הוכחה שהוא בדרגת המשכת מזוה מילה על כל חייו בשמירת אור בריח קודש מדת יסוד לדיק, שעל ידה זוכים להנהיגה בדרך גם, וע"כ "ונרה מה יהיה חלומותיו". ואכן יוסף הנדיק בהיזמו במדת יסוד לדיק ניצל מן הנחשים ועקרבים, בדרך גם.

וזהו סמיכות שני מאמרי רב נתחום: נר של חנוכה שהניחה למעלה מכ' אמה פסולה כסוכה וכמבוי, וברש"י: דלא שלטא בה עינא למעלה מכ' אמה וליכא פרסומי ניסא, היינו שעיקר הפרסומי ניסא בחנוכה הוא לפרסם שהננס היה באותו כח שיוסף ניצל מן המזיקים, מבזר

הגבורים ואנו החלשים. אמנם הקב"ה הפליא חסדיו עמנו ועשה לנו נס שנשאר הפך שמן בטהרה ונעשה בו נס והדליקו את המנורה והאיר אור החיה"ק ועי"ז תקנו כל אחד ואחד את אשר פגמו בנר"נ שלהם ובאו לדרגא דמצות מילה שקגולתה כדורות הראשונים מעלת "איחתיש להו ניסא".

והנה בזאת חנוכה, שנקבע כנגד נס מצוות מילה כנ"ל, הוא הזמן להחפלו ולבקש מלפניו ית' חיקון הנפש בדרגא דיוסף, ויהיה "והאר עינינו בחורתיך", לראות באור החורה, ובפרט החורה שלומדים בחנוכה שאז מאיר אור

הגנוז בחורה כידוע מכ"ק אא"ז אדמו"ר בעל בני יששכר ז"ע ועכי"א, וממילא זוכים ל"המאור שבה מחזירו למוטב", ולקבל ממנה השפעה בחיקון פגם הברית, ועל ידה זוכים לדרגת "איחתיש להו ניסא" כדורות הראשונים, לנקים למעלה מדרך הטבע ולמעלה מהשגת אנושי. ומאור המנורה בחנוכה נזכה לקבל ההשפעות הנכונה על כל הזמן והחורף הבא עלינו, ללמוד בהתמדה ושקידה בקדושה ובטהרה, עד כי נזכה "בימים ההם בזמן הזה" להישועה הכללית בהתגלות אורו של מלך המשיח בביאת בן דוד במהרה דידן ברוז רחמיז וחסדיו.

ז. ה. ל. צ. י. ב.

סדר

הדלקת נרות חנוכה

נוסח מונקאטש

תפלות מנהגים ומאמרים

הימק הומוס לירטורו
www.hebrewbooks.org
ענין היים השעיד
~ ~ ~

THESE NOTES WERE
PREPARED BY THE
U. S. AIR FORCE

בס"ד

הננו מוציאים לאור בזה, בס"ד את קונטרס "סדר הדלקת נרות חנוכה", כפי נוסח רבותינו הקדושים אדמו"ר"י בית מונקאטש. הכולל בתוכו, תפילות, מנהגים ומאמרים.

התפילות והזמירות נערכו ונסדרו באותיות ונקודות חדשות, בתכלית ההידור והיופי, וכן הוספנו נקודות בתפילת "לשם יחוד", שתיקן כ"ק אדמו"ר בעל בני יששכר זי"ע ועכ"י.

הכנסנו בתוכו מנהגים לימי חנוכה מספר דרכי חיים ושלוש, עם ההוספות.

וכן לקטנו מאמרים מרבותינו הקדושים, בעניני חנוכה.

כסלו, ה'תש"מ

המוציאים לאור

סדר הדלקת נרות חנוכה

מנהגים לימי חנוכה

מספר דרכי חיים ושלו

תתיא. ביומי החנוכה ושלפניהם ביומי דשבתא הי' דרכו בקודש (א) לעירר הלכות לזכור המכואר במה"ק מתלמידי הבעש"ט כי גמר החותם היים למוכה הוא בחנוכה והי' ממליץ ומתחנן לאכיו שבשמים לרחם על עמו לחוציא לאור משפטם לנאולה וישועה שלימה והי' מפרש כוונת הפיזם (עיין בשער יששכר ח"ג מאמר ימי אורה אותם"ח) באין מליץ יושר מל מניד פשע (כי בימי ר"ה והו"ר שעדיין יש דינים קצת מבלי להמתיקן ככנ"י, או כפשתינו מלפני הבורא ית"ש) תניד (ל' המשכה. להמשיך ולהאריך הזמן לטובת כנס"י עד חנוכה בנסך החותם לטובה. וזהו) ליעק"ב דבר הוק ימשפט (חנוכה הוא כנגד יעקב כנודע. ואז בחנוכה תהי' דבר חס ומשפט שאז מתגלים ההכדים ביותר ונהי' בטוחים כי) וצדקנו במשפט וגו' לצאת זכאי בדימוס בימי האורה ושמחה בכ"א. עכתד"ה.

תתיא. (א) וכדי דברי בו זכור אזכרנו עוד על כן המו מעי כאשר נצייד לעצמינו אה קולו נאדר ככה שאנת ארי בעת קריאתו בתורה מעשה דתמר התנוצצות אורו של מלך המשיח על יד איש בן פרצי בשבת פרי' וישב (שחל בכל שנה בשבת לפני חנוכה או בחנוכה) ושהי' רגיל לפרש סדר הפרשה (בסעודת רעיון דרעיון בההעוררת איום וגורא שפך כמים לבו ואמר בדברי שאנתו) והכי בגדי אלמנותה וגו' (תמר הרומזת למלכות מסירת כנדי אלמנותי בגלות ותלבש בגדי תפארתה) ותסח הצעיף (כמ"ש בסח"ס שהוא ר"ה עמד ישראל צריכי: פרנסה שלא יהי' עוד ע' שנין דעניותא דגלות בתראה) ותתעלה (מגודל הצעיף שא"א להמתיק ב"כ נזירת העניות ר"ל שתהי' בסוף זמן הגלות) ותשב כפת"ר עינים וגו' (דרז"ל שכל עינים מצפים לראותה והיינו שעיקר התקוה לנאירה שלימה והנשאו פתח"י עולם ויבא מלך הכבוד. וגם רומז לנד חנוכה שהפציה לראות"ן בלבר ואז מתגלה אורו של מלך המשיח) כי ראתה כי גדל של"ה (הכבר הגיע הזמן הנאולה כי יבוא של"ה ומשנת של"ה הוא בעתו וכנודע מדברי מרן הארז"ל בזה) והיא לא ניתנה לו לאשה (ועדיין בן דוד לא בא ואינו עוד יחודא שלימ) ויראה יהודה ויחשבה לזונה וכו' (כמ"ש הפייטן נחשבתו כעד זומם כל היום מדמם כי בעזה"ר מרוב עתים וימים באריכות הנייה רבים לא יאמינו כי קרוב הסך זמן הנאולה שלימה ב"ב) וכו' וכו' (עיין דברי קדשו באורך בחיים ושלום פרשה זו) ותאמר (תמר הרומז לכנס"י אמיר ליהודה הרומז כניכול לבעלה טוב"ה) מה תתן לי כי תבא אלי (לייחר הדודים) ויאמר אנכי אשלח נדי עזים מן הצאן (רומז לגדי של קרבן מסח שבנין: עתידין לינאל ולזכות ליחוד השלם) ותאמר אב תתן ערבון עד שלחך (כי ימית החורף ולילותי' ארוכים בגלות יתן נא ערבון וגו') ותאמר חותמ"ך ופתיך (רומז לנד חנוכה חותמי של כה"ג וגם שנסך החותם לטובה

א. יכולת.

סדר הדלקת נרות חנוכה

תתיב. לתפלת מנחה וערבית ביומי דחנוכה לבש כובע המיוחד ליומא רפגרא (קאלפי"ק) על ראשו ואחר התפלה בלילה נכנס לחררו ולבש בגדי שבת והשטריימי"ל על ראשו (ולא הסיר השטריימי"ל ממנו גם אחר הדלקת נ"ח וכשהלך לעיר לסעודת מצוה הו' נ"כ בלבוש שטריימי"ל והלך בה עד שינת הלילה) וישב ללמוד שיעוריו ובעניני דחנוכה בספרי תלמידי הבעש"ט זי"ע ולערך שעה שבעה בא לחדר התפלה (מסום שהתפלל בו בחול וששם עשה הסעודות דר"ח וחוה"מ וכיו"ב ולכסוף שנותיו גם בש"ק ביום וסעודה שלישית) ושם הדליק נרות חנוכה. ב

תתיג. הדלקה היתה אצל הפתח. (ועיין בספרו נמוסי או"ח בסי' תרע"א מה שכתב ליישב מדוע לא יקיימו עתה המצוה כתיקונה להדליק בפתח ביתו מבחוץ משום פרסומי ניסא אפי' במקומות ומדינות שיוכלו לקיימה באין מפריע ומביא שם שזקיננו הנה"ק מדינוב זי"ע בעל בני יששכר הו' לו עששית לאנטערנ"ע של כסף עם זכוכית מד' ציריה ובתוכה מנורת כסף להדליק נר של חנוכה ואמר כי תהי' לו לצורך בעת ביאנ"צ שאז ירליסו מבחוץ ולאשר יהי' עוד בתחלה כדעת הרמב"ם כר' שמואל שאין בין עוה"ו לימות המשיח אלא שיעבור מלכיות בלבד ויש חשש שיכבה הנ"ח מחמת הרוח המנשבות בחוץ ע"כ עשה הכלי לאנטערנ"ע עכר"ק ועכ"ז גם הבני יששכר זי"ע לא הדליק בו מבחוץ אם כי ע"י הכלי הלז יוכל להשתמר שלא יכבה מפני הרוח כנ"ל ועיי"ש באריכות מה שהעלה בזה). הפתח היתה בכותל מערבית שנכנסין על ידה לחדר השני (והי' הפתח סגורה) והמנורה עמדה על ספסל לשמאל הכניסה בטפח הסמוך לפתח מסודרה בנרותיה ממערב למזרח. ורבינו בעה"ב מצוייץ באמצע ישב על כסאו שהוא פניו לדרום נוכח פני המנורה. והתחיל להדליק בליל ראשון בנר הסמוך לפתח (לצד מערב) ובליל שני התחיל בנר שלאח"ז (לצד מזרח) שהוא נר הנוסף וזהו הדליק מסודם והלך משמאל לימין בהרלקה וככה בכל לילה. (עיין מזה בש"ע סי' תרע"א סעיף ז' ברמ"א ובב"י בשם תה"ד ובר"מ שם אות ז' ובמג"א סק"ט ולענין נר הנוסף עיין בש"ע בסי' תרע"ו סעיף ה').

תתיז. כשבא להדהדלקה ישב על הכסא אצל המנורה כנ"ל (והמנורה הי' של כסף כמובן ובליל א' דחנוכה ועוד ב' או ג' לילות הדליק במנורה של מר אביו וצ"ל ושאר הלילות במנורה שלו ובזאת חנוכה נ"כ בשל אביו)

נמשך ער חנוכה) ומט"ך ונו' (רומז לפורים ומטה האלקים בידי למחיית עמלק) ויתן לה ויבא אלי' ותהר לו. התדבקה כנס"י בהסב"ה ע"י קדושת ימי חנוכה ופורים וכו' (ועיין כל זה בנעימות לשונו בשער יששכר ח"ג מאמר ימי אורה אות כ"ה)

ב. בערב חנוכה אחר הצהריס. הלך מקדם להמקוה.

סדר הדלקת נרות חנוכה

והי' נר גדול דלוק על הספסל שעמדה המנורה מלבד נר השמש שהי' של שעוה שממנה הי' מדליק הנרות. והי' עושה הפתילה (א) מן וואט"ע (כי בזה אפשר לעשות הפתילה כרצונו) ונתנה בהנר. ובלילה שמוסיפין והולכין הי' לוקח מקודם את הפתילה הישינה מתוך הנר ונתנה לכוס של זכוכית שהי' מוכן לזה. ואח"כ עשה הפתילות חדשות בכל לילה. (עיין בש"ע סי' תרע"ג סעיף ר' שאין חוששין לפתילות להחליפם עד שתכלה והלבוש הוסיף ראדרבה הם נוחים להרליס יותר כשהם מורלקין כבר. אבל בס' התניא כתב מנהיגו להחליף וכ"כ הכלכו סי' מ"ד רנהנו לחדש הפתילות בכל לילה ולכרך על התוספת והמעם לפי שבכל לילה הי' הנס מתחדש. ועוד טעם אחר לחדש הפתילות זכר למקדש שהי' מתחדשין אותן בלילה אל מנורת המאור עכ"ל ומובא באלי' רבה אות ט"ז ובשלחן גבוה אות י' וכן ראיתי שהניה מרן הררכי תשובה זי"ע בכתי"ס על סירור הנאון מליסא שצריך ליכח פתילות חדשות שהי' זכר למקדש). ואח"כ הוריק שמן זית לתוכה ובהגמרו הכל מוכן להדלקה הי' החזן מזמר למנצח בנגינות אלקים יחננו ויברכנו וכו' וכשסיים החזן הזמר עמד והתחיל מיד הברכות שאמר בתוך סידור האריז"ל בקול רם ונוסח הברכה הי' „להדליק נר חנוכה” (בגמרא פ"ב דשבת וברי"ף וברמב"ם ואו"ז וטור והאבוררהם „להרליס נר של חנוכה” ועיין כמנ"א סי' תרע"ו בשם רש"ל ומט"ם ושל"ה לומר „שלחננוכה” תיבת אחת. ונוסח הרוקח וש"ע שם וכן הוא דעת האר"י ז"ל בשער הכוונות „להרליס נר חנוכה” ועיין בסידורי האר"י הכונה ע"פ הסוד שכך צריך להיות הברכה וכן דעת הנאון חיר"א בכרכי יוסף ומחזיק ברכה מובא בשע"ת שם וכ"כ היעב"ץ בסידורו וכן הי' מנהג הנר"א כמבואר במנהגיו בשערי רחמים) והדליק כנ"ל ע"י נר של שעוה וכשגמר ההדלקה (דעת הטו"ז שם ספ"ה ומנ"א ספ"ג בשם רש"ל בתשו' סי' פ"ח שמיד אחר גמר הדלקת הנר הראשון שהוא עיפר יאמר הנרות הללו אך הפס"ג שם נוטה לאמרו אחר גמר הדלקת כל הנרות) אמר. הנרות הללו אנו מדליקין על התשועות ועל הנסים ועל הנפלאות שעשית לאבותינו על ידי כהניך הקדו' וכל שמונת ימי חנוכה הנרות הללו קדש ואין לנו רשות להשתמש בהן אלא לראותן בלבד כדי להודות לשמך על נפלאותך ועל נסרך ועל ישועתך.

תמיד. (א) ראיתי בהנהגות מרן הררכי תשובה זי"ע שציין בכתי"ס על סירור דרך החיים להנאון מליסא ז"ל. מס' פנים יפות פר' תצוה על פסוק מערב ער בוקר שכתב שם שצריך להרר בנר חנוכה שלא לעשות הפתילה דם ביותר משום הירור מצוה להאר היטב כתיב להעלות נר דאמרו חז"ל שתהי' שלהבת עולה מאלי' וגם אין לעשות הפתילה עבה ביותר רמזונו כאבוקה ולמד זה מענין המנורה שגר חנוכה צריך להיות רומיא קדש שנעשה בו הנס עיי"ש ע"כ בהג"ה שם.

סדר הדלקת נרות חנוכה

(כן הי' נוסחתו ממר זקיננו הגה"ק בעל שם שלמה זי"ע שהניה בן הנוסח בכתי"ק בסירור ר' שבתאי. ועיין במנ"א כסי' תרע"ו סק"ג שצריך להיות כה ל"ו תיבות כנגד ל"ו נרות והנרות הללו אינו מן המנין ועיין במחצית השקל גם הנרות הללו קודש בו' שתי תיבות „הנרות הללו" אינו מן המנין ואו החשבון מכוון עיי"ש. והנה כתשו' מהרש"ל כסי' פ"ה שממנו נובע שצריך להיות ל"ו תיבות נורם הנרות הללו קודש הם אבל כבר כתב האלי' רבה כש"ע שם סק"ח שאין לומר תיבת הם רק הנרות הללו קדש עיי"ש) ואח"כ ישב א"ע על כסאו ואמר בלחש ז"פ ויהי נועם עם יושב בסתר (והכיס ככ"ע כהנרות חנוכה) ובתוך כך הי' מזמרין מעוז צור ישועתי ונו'. ואח"כ מזמור שיר חנוכה. ואח"כ אור הגנוז בלובן המחשוף (שנרפס כשערי ציון) עד נמירא. ואח"כ הי' רבינו גלי' לדרעי' ונפיק נהורא בד"ת בנינון שזיו"ט ברמזים ונימטריאות ופרפראות לחכמה ותוכחת מוסר והתעוררת כדרכו בקודש. אח"כ הלך וישב אל השלחן ומעם וחילק מיני מזונות ויי"ש להעם. ונכנס לחדרו ואז הי' הפתח פתוח לבע"ב שבאו לכבדו במעות חנוכה ודרכו הי' לומר לכ"א „איישר כח זאלט דערלעבין אי"ה איבער יאהר מתוך נחת". וקודם הדלקת נרות חנוכה לא רצה לקבל מעות ופדיונות כלל בלילה.

תתמו. אחר הרלקת נ"ח לא כתב כלל כל זמן שהי' הנרות רולקין אף שהיו רולקין (במרת השמן שהי' סמלא פיות הנרות במילואן) עד קרוב לחצות לילה.

תתמו. כותב כספרו (שער יששכר ח"ג מאמר ימי אורה אות סמ"ב) מה שראינו כספרים הק' ספרי תלמידי רבינו הבעש"ט זי"ע וכפרט גדולי האחרונים זי"ע המה מלאים אמיר' כרמזי ומאמרי חנוכה בנימטריאות וחשבונות רמז לאין מספר מה שלא כתבו בזה נימטריאות בשערי זמנים ומועדים. מעמם הוא ע"פ הנודע מזוה"ק היכל חושכנא היא כסיהרא ומכוואר זה ככהאריו"ל כע"ח (שער או"א פרק י') וז"ל אמנם חשכונן הוא כמה סכום כל אות ואות בנימטריא והנה הכחי' ההוא הנקרא חשכונן לעולם הוא כחי' המלכות ככל מסום שתחי' עכ"ל וע"כ שפיר חנוכה שהוא כחי' המלכות (מלכות פה תורה שכע"פ מ"ע דרכנן היבן צוננו בדברי חז"ל בשבת) והוא הכונה להאיר לה למטה (במלכות) ע"כ נאמרו המאמרים כיותר ע"י נימטריאות וחשבונות עכ"ל.

תתיז. בכל לילה כחנוכה הי' יושב בסעורה עם מסובין (והי' מזמרין כה אמת ויציב וכו' עזרת וכו' ער עושה פלא³ או בכיתו משלו או שהזמינו אותו לסעודה כהעיר מאיזה חכרות מוסדות צדקה סיום הש"ס' וכיו"ב שעשו בחנוכה. וביום לא ישב בסעודה עם העולם. והי' כ"פ אוכל כיום לסעורת צהרים מאכלי חלב רייקא כחנוכה.

ג. וכראש חדש הי' מזמרין „ברכי נפשי".

ד. לאחר התפילה לא אמרו „מזמור שיר חנוכה".

סדר הדלקת נרות חנוכה

תתייחס. כותב בשע"י טא' ימי אורה אות ע"ב) שמסעורת חנוכה יכולין להמשיך רפואה לחולה כי מכואר בכונות שחנוכה הוא תיסון ההוד ומכואר כסידור בכונות בלאל ברוך נעימות יתנו בורא רפואות (הו"ר) לכן נקרא בש"ע (סי' תר"ע סעיף ב') לפי"ד מרן המחבר סעורת הרשו"ת לרמוז על זה כי רשו"ת הוא (כמכואר כסידור בכונות ונותנים באהבה רשו"ת זה לזה) עולה שש"ו צי"ת שהוא שם של רפואה כידוע עייש"ה.

ונתייחס. ביומי רחנוכה התפלל הלל בעצמו לפני התיבה והי' מננו הללו ונו' כמו בר"ח וחזה"מ. וסודם התפלה הרליס רבינו נרות חנוכה (של שעה לא בשמן) כמנין רבר יום ביומו. ובלילה לא הי' מדליקין בבית מדרשו בשעת התפלה כי אח"כ רבינו הרליס בבית הזה נר מצוה כנ"ל סי' תתי"ג.

תתכ. בעש"ס חנוכה הי' אומר למנצח אלסים יחנינו ונו' סודם ההרלקה ואחר הרלקה מיר הנרות הללו^ה (עיין בתשו' מנח"א ח"ב סי' כ"ט) ובשלחן ליל שבת הי' הזמירות כשאר שבת והוסיפו לזמר הזמר מעוז צור וגם מזמור שיר חנוכה. ובמוצאי ש"ס הי' עושה מקורם הכרלה ולערך שעה אח"כ הי' ההרלקה (כטו"ז והעומרים כשיטתו). ואחר הזמירות ור"ת הלך לחררו

תתכא. בקהלה קטנה אם בשעת התפלה אין מנין בכהכ"נ אין לחשמש המדליק לברך הברכות וידליק בלא ברכה. וזולת שיודע השמש שיבואו עשרה בכהכ"נ בטח אח"כ אז בלילה בעוד שהנרות דולקין אע"פ שבשעת הדלקה לא נמצא עשרה מותר לברך (עיין במג"א סי' תרע"א סק"י. מנח"א ח"ב סי' ס"ח).

תתכב. אחר חנוכה השמן זית שהי' מוכן ונקנה על חנוכה ונשאר עוד ממנו לקחו בכל שבת ושבת לסעורת היום על שלחנו והעלו השמן זית בכוס והוא נתנו בתוך מאכל הבצלים וכן להמסובין נתן בעצמו בקערה שלהם משמן זית הלז.

תתכג. נוסח ההודאה (שאומרים כחנוכה כש"ע סודם ועל כולם וכן בכהמ"ז אחר נורה לך וכו'). ועל הנסים ועל הפרקן ועל הגבורות ועל התשועות ועל המלחמות שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה: בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול השמונאי ובניו כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל להשכיחם תורתך ולהעבירם מחקי רצונך. ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם רבת את ריבם דנת את דינם נקמת את נקמתם מסרת נבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים וטמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים וזרים ביד עוסמי תורתך. ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופרקן כהיום הזה. ואחר כן באו בניך לדביר ביתך ופנו את היכיך וטהרו את מקדשך והדליקו נרות בחצרות קדשך וקבעו שמונת ימי חנוכה אלו להורות ולהלל לשמך הגדול:

ה. ואח"כ טעם ממאכלי שבת. והלך לתפילת מנחה.

סדר הדלקת נרות חנוכה

שֵׁנִי	מֵרִב	תְּמִז	ט	ט	צַהֲבֵה	לְמַנֵּה
אֵלֶּהִים יַחֲנֵנוּ וַיְבָרְכֵנוּ יְאֵרֶּפְנוּ	לִפְתַּת בְּאֵרֶץ דְּרֶכֶךְ בְּכֶל יְמֵי־	יִדְרֹךְ עַמִּים אֱלֹהִים יִדְרֹךְ עַמִּים	יִשְׁמְחוּ וַיְרַנְּנוּ לְאֻמִּים כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִיִּשׂוֹר וְלְאֻמִּים בְּאֵרֶץ:	יִדְרֹךְ עַמִּים אֱלֹהִים יִדְרֹךְ עַמִּים	אֵרֶץ נִתְּנָה יְבֻרָה יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים	יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וַיִּרְאוּ אוֹתוֹ כֹּל
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	יְיָ אֱלֹהֵינוּ	יְיָ אֱלֹהֵינוּ	יְיָ אֱלֹהֵינוּ	יְיָ אֱלֹהֵינוּ	יְיָ אֱלֹהֵינוּ	יְיָ אֱלֹהֵינוּ
אֵלֶּהִים יַחֲנֵנוּ וַיְבָרְכֵנוּ יְאֵרֶּפְנוּ	לִפְתַּת בְּאֵרֶץ דְּרֶכֶךְ בְּכֶל יְמֵי־	יִדְרֹךְ עַמִּים אֱלֹהִים יִדְרֹךְ עַמִּים	יִשְׁמְחוּ וַיְרַנְּנוּ לְאֻמִּים כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִיִּשׂוֹר וְלְאֻמִּים בְּאֵרֶץ:	יִדְרֹךְ עַמִּים אֱלֹהִים יִדְרֹךְ עַמִּים	אֵרֶץ נִתְּנָה יְבֻרָה יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים	יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וַיִּרְאוּ אוֹתוֹ כֹּל
אֵלֶּהִים יַחֲנֵנוּ וַיְבָרְכֵנוּ יְאֵרֶּפְנוּ	לִפְתַּת בְּאֵרֶץ דְּרֶכֶךְ בְּכֶל יְמֵי־	יִדְרֹךְ עַמִּים אֱלֹהִים יִדְרֹךְ עַמִּים	יִשְׁמְחוּ וַיְרַנְּנוּ לְאֻמִּים כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִיִּשׂוֹר וְלְאֻמִּים בְּאֵרֶץ:	יִדְרֹךְ עַמִּים אֱלֹהִים יִדְרֹךְ עַמִּים	אֵרֶץ נִתְּנָה יְבֻרָה יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים	יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וַיִּרְאוּ אוֹתוֹ כֹּל

סדר הדלקת נרות חנוכה

לְמַנְצַחַת בְּנִגְיַנַת מְזֻמּוֹר שִׁיר: אֱלֹהִים יְחַנְנוּ
וַיְבָרְכֵנוּ, יָאֵר פָּנָיו אֲתָנוּ סְלָה: לְדַעַת
בְּאֶרֶץ יִרְבֶּה, בְּכָל גּוֹיִם יְשׁוּעָתָךְ: יוֹדוּךָ עַמִּים
אֱלֹהִים, יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלֵם: יִשְׁמְחוּ וַיִּרְנְנוּ לְאֲמִים, כִּי
תִשְׁפֹּט עַמִּים מִיִּשְׂרָאֵל, וּלְאֲמִים בְּאֶרֶץ תִּנְחַם סְלָה:
יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים, יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלֵם: אֶרֶץ נִתְּנָה
יְבוּלָהּ, יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ: יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים,
וַיִּירָאוּ אוֹתוֹ כָּל אֶפְסֵי אֶרֶץ:

תפלה קודם הדלקת נרות חנוכה

שתיקן כ"ק אדמו"ר בעל בני יששכר זי"ע ועכ"י

לְשֵׁם יְחִוּד קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתִּיה בְּדַחִילוֹ
וּרְחִימוּ, וּרְחִימוּ וּדְחִילוֹ לְיַחַד שֵׁם
י"ה בּו"ה בְּיַחְוּדָא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. הַגְּנִי
מְכוּיָן בְּהַדְלַקַת גַּר חֲנוּכָּה לְקַיִים מְצוֹת בּוֹרְאֵי
כַּאֲשֶׁר צוּנְי חֲכָמֵינוּ זְכוּרֹנָם לְבָרְכָה לְתַקֵּן אֶת
שׁוֹרְשָׁהּ בְּמִקּוֹם עֲלִיוֹן.

סדר הדלקת נרות חנוכה

וּבְכֵן יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי
שִׁיחָא חָשׁוּב וּמְקוּבָּל וּמְרוּצָה לְפָנֶיךָ מִצְוַת הַדְּלָקַת
נֵר חֲנוּכָּה כְּאֵלוֹ כּוֹנְנֵי כָּל הַפְּנוּת שְׂכוֹנוֹ הַכְּהָנִים
מִשְׁרְתֵי הַשֵּׁם בְּעַת אֲשֶׁר הָעָרוֹ לְמֹת נַפְשָׁם בְּשָׂבִיל
כְּבוֹד שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא, וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ
הַרְבִּים עוֹרְרָתָּ נִצְחָךְ עֲלֵיהֶם לְנִצַּחַת אֶת אוֹיְבֵיהֶם
וּלְנִצַּחַת עַל מְלֹאכֶת בֵּית יי. וְהַנְּנִי עוֹשֶׂה עַל דַּעְתָּם
וְעַל כּוֹנְנֵתָם וְעַל דַּעַת כָּל הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים שֶׁהֵיוּ
בְּאוֹתוֹ הַדּוֹר שֶׁהִשְׁפַּעְתָּ לָהֶם נְסִיךְ וְנָכוֹ לְאוֹר בְּאוֹר
הַחַיִּים וְעַל דַּעַת כָּל הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים
שֶׁבְּדוֹרוֹתֵינוּ וּפִי כְּפִיהֶם וְעֲשֵׂתִי כְּעֲשֵׂתָם. וּבְזָכוֹת
הַמְצוּהָ הַזֹּאת תּוֹפְנוּ לְנִצַּחַת אֶת אוֹיְבֵינוּ וּלְנִצַּחַת עַל
מְלֹאכֶת בֵּית יי, וְגַלְהָה כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ מְהֵרָה
וְלֹא יָמוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּינוּ וּמִפִּי זָרְעֵינוּ וּמִפִּי זָרַע
זָרְעֵנוּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם, וְנִזְכָּה לְבָנִים תְּלַמִּידֵי
חֲכָמִים אָמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן.

קִדְשָׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתַן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרַתְךָ שְׂבַעְנוּ

סדר הדלקת נרות חנוכה

מטוֹבֵךְ וְשִׂמְחַ נְפִשְׁנוּ בְּיִשׁוּעָתְךָ וְטַהַר לִבְנוּ לְעַבְדְּךָ
בְּאַמֶּת, מְלוֹךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ בְּכַבֻּדְךָ וְהַנְּשֵׂא עַל
כָּל הָאָרֶץ בִּיקָרְךָ וְהוֹפֵעַ בְּהַדְר גְּאוֹן עֲנֹךְ עַל כָּל
יּוֹשְׁבֵי תֵּבֵל אֶרֶץ וְיַדַּע כָּל פֶּעוּל כִּי אַתָּה פִּעַלְתּוּ
וַיִּבִין כָּל יִצוּר כִּי אַתָּה יִצַּרְתּוּ וַיֹּאמֶר כָּל אֲשֶׁר
נִשְׁמָה בְּאֶפְ"ו (בג"י חנוכ"ה) יי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
מְלֹךְ וּמְלָכוֹת"ו בְּכ"ל מְשַׁלְ"ה (בג"י כ"ו פִּעֻמִּים
חנ"ה אוֹתוֹת חנוכ"ה, וּבג"י מִתִּתִּיה"ו ב"ן יוֹחֲנָן
כֶּה"ן גְּדוּ"ל חֲשֵׁמְנָא"י וּבנִי"ו) אָמֵן נִצַּח סְלָה וְעַד.

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מְלֹךְ הָעוֹלָם
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר
חֲנוּכָה.

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מְלֹךְ הָעוֹלָם
שֶׁעָשָׂה נְסִים לְאַבוֹתֵינוּ בְּיָמֵי הָהֵם
בְּזִמְן הַזֶּה.

סדר הדלקת נרות חנוכה

בליל ראשון:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
שֶׁהַחַיִּנוּ וְקִיּוֹמֵנוּ וְהַגִּיעָנוּ לְזֶמֶן הַזֶּה.

הַנֵּרוֹת הָלְלוּ אֲנוּ מְדַלִּיקִין, עַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל
הַנְּסִים וְעַל הַנִּפְלְאוֹת שֶׁעָשִׂיתָ לְאַבוֹתֵינוּ,
עַל יְדֵי כְהֵנִיף הַקְּדוֹשִׁים. וְכָל שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה,
הַנֵּרוֹת הָלְלוּ קֹדֶשׁ, וְאֵין לָנוּ רְשׁוּת לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן
אֶלָּא לְרֵאוּתָן בְּלָבָד, כְּדֵי לְהוֹדוֹת לְשִׁמְךָ עַל
נִפְלְאוֹתֶיךָ וְעַל גִּסְיֶךָ וְעַל יְשׁוּעָתֶיךָ:

אומרים ז' פעמים:

וַיְהִי נוֹעַם אֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ
כּוֹנֵנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָהוּ:

יוֹשֵׁב בְּסֹתֵר עָלֵינוּ בְּצֵל שְׁדֵי יִתְלוֹנָן: אִמַּר לִי
מִחֲסִי וּמִצַּוְדָתִי אֱלֹהֵי אֲבֹתַי בּוֹ: כִּי הוּא

סדר הדלקת נרות חנוכה

יְצִיֵלְךָ מִפֶּחַ יְקוֹשׁ מִדְּבַר הַוּוֹת: בְּאַבְרָתוֹ יִסֹּף לְךָ
וְתַחַת פְּנֵפוֹ תַּחֲסֶה צְנָה וְסַחֲרָה אָמְתוֹ: לֹא תִירָא
מִפֶּחַד לִילָה מִחֵץ יְעוֹף יוֹמָם: מִדְּבַר בְּאִפְלֵ יִהְיֶה
מִקְטָב יְשׁוּד צְהָרִים: יְפוֹל מִצְדָּךְ אֶלֶף וּרְבֻבָה
מִימִינְךָ אֶלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ: רַק בְּעֵינֶיךָ תַּבִּיט וְשִׁלְמַת
רְשָׁעִים תִּרְאֶה: פִּי אַתָּה יְיָ מַחְסִי, עֲלִיוֹן שְׁמֹת
מְעוֹנֶךָ: לֹא תֵאָנֶה אֶלֶיךָ רָעָה וְנִגַּע לֹא יִקְרַב
בְּאַהֲלֶךָ: פִּי מִלְּאֲכִיו יִצְוֶה לְךָ לְשִׁמְרֶךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ:
עַל פְּפִים יִשְׂאוּנְךָ פֶּן תִּגּוֹף בְּאַבְן רִגְלֶךָ: עַל שַׁחַל
וּפְתָן, גְּדֵרֶךָ תִּרְמוֹס פְּפִיר וְתַנִּין: פִּי בִי חֶשֶׁק
וְאִפְלָטָהוּ אֲשַׁגְּבֶהוּ פִּי יִדַע שָׁמַי: יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֶהוּ
עִמּוֹ אֲנֹכִי בְּצָרָה אֲחַלְצֶהוּ וְאֶכְפַּדְהוּ: אֲרֹךְ יָמִים
אֲשַׁבֵּיעָהוּ וְאֲרָאֶהוּ בִישׁוּעָתִי: אֲרֹךְ יָמִים אֲשַׁבֵּיעָהוּ
וְאֲרָאֶהוּ בִישׁוּעָתִי.

מִן עוֹז צוּר יִשׁוּעָתִי, לְךָ נִאֶה לְשַׁבַּח, תִּכּוֹן בֵּית
תַּפְלָתִי, וְשֵׁם תּוֹדָה נִזְבַּח. לְעַת תִּכְיִן מִטְּבַח, מִצָּר
הַמְּנַבַּח, אֲזוֹ אֲגַמּוֹר, בְּשִׁיר מְזֻמּוֹר, תִּנְבַּח הַמְּנַבַּח.

סדר הדלקת נרות חנוכה

ך עות שְׁבַעָה נְפֹשֵׁי, בְּיָגוֹן פְּחִי כְּלָה, חַיִּי מֵרָרוּ
בְּקוֹשֵׁי, בְּשַׁעְבוֹד מַלְכוּת עֲגָלָה, וּבְכִדּוֹ הַגְּדוּלָה,
הוֹצִיא אֶת הַסִּגְלָה. חֵיל פְּרָעָה, וְכָל וְרָעוּ, יָרְדוּ
בְּאָבֶן בְּמַצוּלָה.

ד בִּיר קִדְשׁוֹ הִבִּיאֲנִי, וְגַם שֵׁם לֹא שָׁקַטְתִּי, וּבָא
נוֹגֵשׁ וְהַגְּלָנִי, כִּי זָרִים עָבַדְתִּי. וַיִּין רַעַל מִסִּכְתִּי,
כְּמַעַט שְׁעַבְרְתִּי, קֶץ בָּבֶל וְרַבְבָּל, לְקֶץ שְׁבַעִים
נוֹשַׁעְתִּי.

כ רוח קומת בְּרוּשׁ, בְּקֶשׁ אֲגָגִי בֶן הַמְּדַתָּא, וְנִהְיָתָה
לוֹ לְפַח וּלְמוֹקֵשׁ, וְגֵאֲוָתוֹ נִשְׁבְּתָה. רֹאשׁ יְמִינִי
נִשְׁאֲתָה, וְאוֹיֵב שָׁמוּ מְחִיתָ, רוּב בְּנָיו וְקִנְיָנָיו, עַל
הָעֵץ תְּלִיתָ.

י וְנִים נִקְבְּצוּ עָלַי, אֲזִי בִימֵי חֲשַׁמְנַיִם, וּפְרָצוּ
חוֹמוֹת מְגִדְלִי, וְטָמְאוּ כָּל הַשְּׁמַנַּיִם. וּמְנוֹתָר
קִנְיָנַיִם, נַעֲשֶׂה גַם לְשׁוֹשְׁנַיִם. בְּנֵי בִינָה, יְמֵי
שְׁמוֹנָה, קִבְּעוּ שִׁיר וְרִנְנַיִם.

סדר הדלקת נרות חנוכה

ח שׁוֹף זְרוּעַ קָדְשׁךָ, וְקָרַב קִץ הַיְשׁוּעָה. עֲשֵׂה נָא
לְמַעַן שְׁמֹךְ, כִּי אָרְכָה לָנוּ הַשָּׁעָה, וְאִין קִץ לַיְמֵי
הַרְפָּעָה. דַּחַה אֲדַמּוֹן, בְּצַל צְלַמּוֹן, הֶקֶם לָנוּ רוּעָה
שְׁבָעָה.

מְזֻמּוֹר שִׁיר חֲנֻפֹת הַיְבִית לְדוֹד: אַרְוֹמְמָךְ יְיָ כִּי
דָלִיתָנִי, וְלֹא שִׁמַּחְתָּ אִיבֵי לִי: יְיָ אֱלֹהֵי,
שׁוּעֹתַי אֵלֶיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי: יְיָ הַעֲלִיתָ מִן שָׁאוֹל נַפְשִׁי,
חַיִּיתָנִי מִיַּרְדֵי בּוֹר: זָמְרוּ לַיְיָ חֲסִידָיו, וְהוֹדוּ לְזִכָּר
קָדְשׁוֹ: כִּי רָגַע בְּאֶפּוֹ חַיִּים בְּרַצוֹנּוֹ, בְּעָרַב יָלִין בְּכִי
וּלְבַקֵּר רָנָה: וְאָנִי אָמַרְתִּי בְשִׁלּוּי, עַל אָמוּט לְעוֹלָם:
יְיָ בְּרַצוֹנְךָ הִעֲמַדְתָּה לְהַרְרֵי עֵז, הִסְתַּרְתָּ פָנֶיךָ הַיִּיתִי
נִבְהַל: אֵלֶיךָ יְיָ אֶקְרָא, וְאֵל אֲדַנִּי אֶתְחַנֵּן: מַה בָּצַע
בְּדַמִּי בְּרַדְתִּי אֵל שְׁחַת, הַיּוֹדֵךְ עֶפֶר הַיַּגִּיד אֶמְתָּךְ:
שְׁמַע יְיָ וְחַנּוּנִי, יְיָ הִיָּה עֵזֶר לִי: הִפְכַתָּ מִסְפָּרֵי לְמַחּוֹל
לִי, פִּתַּחְתָּ שְׂקֵי וַתִּאֲזַרְנִי שְׂמַחָה: לְמַעַן יִזְמַרְךָ כְּבוֹד
וְלֹא יִדָּם, יְיָ אֱלֹהֵי לְעוֹלָם אֲוֹדְךָ:

סדר הדלקת נרות חנוכה

א ור הגנוז בלובן המחשוף, אצילי קדשו לו רוח
יכסוף, איש על דגלו כסוף יכסוף, לתקנת חוט
זוהר אין סוף.

ב טע שעשועים שם אצלו אמן, שובע צחצחות
גנזי המטמון, נוצר עולמים וכל ההמון, לכל
שכל ולכל אדם קדמון.

ג צק אדנים שם במרומים, ראשי עמודים ושבעה
קומים, כס גכון כסא מלכות עולמים, אנה
למושב לו עתיק יומין.

ד וכתר בכתר לא נודע איה, נוצר חסד וקונה הפל
ומחיה, ארך אפים אל רחום היה, כה תאמר אל
בית ישראל אהיה.

ה שכל טוב פונן לגפש חיה, אפה אבינו רב
הצלילה, האיר נתיבות חכמה ותושיה, אבא
כס אודה יה.

ו צור השולט על כל הברואים, מבין פתאים

סדר הדלקת נרות חנוכה

מִשְׁפִּיעַ לְנִבְיָאִים, פֶּתַח שַׁעֲרֵי בֵינָ"ה וְהַפְּלָאִים,
אָבָא בְּגִבּוּרֹת אֲדֹנָי אֱלֹהִים.

זְכוֹר חֶסֶדְךָ לְיִשְׂרָאֵל, לְתַת גְּדוּלָ"ה לְדַל שׂוֹאֵל,
מִגֵּן אֲבָרְהָם שְׁלַח גָּא גּוֹאֵל, וְקִרְאתָ שְׁמוֹ
עֲמָנוּ אֵל.

בְּבִיר חֶזֶק עֲדַתְךָ תוֹהִים, מְעוֹז גְּבוּרַתְךָ רַעְיוֹנָה,
רוֹהִים, פֶּחַד יִצְחָק הַצֵּל הַנוֹהִים, יְנַדַּע פִּי
אִתָּה אֱלֹהִים.

ךְ תִּיק זְכוֹר מְעַמְד סִינֵי, בְּהַגְלוֹת תַּפְאֲרַתְךָ לְעַם
אֲמוּנָי, אֲבִיר יַעֲקֹב שָׁמַע בְּקוֹל תַּחֲנוּנָי, וְאָנִי
תַּפְלַתִּי לְךָ יי.

תְּמוּדָה רַגְלִיךָ עַל כַּס הַפְּלָאוֹת, בְּנִצְחֵי הוֹדְךָ עֲנִנֵי
נוֹרָאוֹת, כִּימֵי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עָשָׂה לְטוֹבָה אוֹת,
אִתָּה יי אֱלֹהִים צַבָאוֹת.

זְכוֹר אֲמוֹר לְצָרוֹתֵי דִי, נוֹהֵג כְּצֵאֵן יוֹסֵף הוֹסֵף
מִחֲמַדֵּי יִסֵּד בְּצִיּוֹן אֵל חַי יִקְרַת יִסוּדֵי, וְנַחֲלַת
עֲרִיצִים שְׂדֵי.

סדר הדלקת נרות חנוכה

צַמַח בְּמַלְכוּת יִרְאוּ עֵינַי, עָמוּ אֵלֵיהוּ קְנָאֵי בֶן
קְנָאֵי, מָגֵן דָּוִד הִקְשֵׁב שִׁיר רְנָנִי, לְמַעַן שְׂמַךְ אֲדֹנָי.
וְזֵו שֶׁפָּעַךְ לְשָׂרְפִים תָּבִיא, עַל חַיּוֹת וְאוֹפָנִים
בְּדַגְלֶיךָ תִּצְבֵּיא, שׁוֹבֵעַ שְׂמַחוֹת תָּבִיא לְאַרְץ
הַצְּבִי, יִהְיוּ לְרִצּוֹן אִמְרֵי פִי וְהִגִּיוֹן לְבִי.

סדר הדלקת נרות חנוכה

אָמֶת וַיִּצִיב וַנִּכּוֹן וַקָּיָם וַיִּשָּׂר וַנִּאֱמָן וְאֶהוּב וְחָבִיב
וַנְּחַמֵּד וַנְּעִים וַנּוֹרָא וְאֲדִיר וּמְתַקֵּן וּמְקַבֵּל
וְטוֹב וַיִּפֶּה הַדְּבָר הַזֶּה עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. אָמֶת אֱלֹהֵי
עוֹלָם מְלַכְנוּ צוּר יַעֲקֹב מִגֵּן יִשְׁעֵנוּ. לְדוֹר וָדוֹר הוּא
קָיָם וְשְׁמוֹ קָיָם וְכִסְאוֹ נִכּוֹן וּמְלֻכוּתוֹ וְאֱמוּנָתוֹ לְעַד
קָיָמָת. וַדְּבָרָיו חַיִּים וְקָיָמִים נֶאֱמָנִים וְנִחְמָדִים לְעַד
וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים. עַל אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ עַל בְּנֵינוּ וְעַל
דוֹרֹתֵינוּ וְעַל כָּל דוֹרוֹת וְרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ.

עַל הָרַאשׁוֹנִים וְעַל הָאַחֲרוֹנִים דְּבָר טוֹב וְקָיָם
לְעוֹלָם וָעֶד. אָמֶת וְאֱמוּנָה חוֹק וְלֹא יַעֲבוֹר.
אָמֶת שְׁאֵפָה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְלַכְנוּ
מְלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ גּוֹאֲלֵנוּ גּוֹאֵל אֲבוֹתֵינוּ יוֹצֵרֵנוּ צוּר
יִשׁוּעָתָנוּ פּוֹדֵנוּ וּמְצִילֵנוּ מֵעוֹלָם הוּא שְׂמֵךְ וְאֵין
אֱלֹהִים זוֹלָתָךְ.

עֲזֵרָת אֲבוֹתֵינוּ אֵתָה הוּא מֵעוֹלָם מִגֵּן וּמוֹשִׁיעַ
לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם בְּכָל דוֹר וָדוֹר.
בְּרוּם עוֹלָם מוֹשְׁבֶיךָ וּמִשְׁפָּטֶיךָ וְצִדְקָתְךָ עַד אֲפֹסֵי

אָרֶץ. אָמֵת אֲשֶׁרִי אִישׁ שִׁישְׁמַע לְמִצְוֹתֶיךָ וְתוֹרָתְךָ
 וּדְבָרְךָ יִשִּׁים עַל לְבוֹ: אָמֵת אַתָּה הוּא אָדוֹן לְעַמְךָ
 וּמֶלֶךְ גִּבּוֹר לְרִיב רִיבִים לְאָבוֹת וּבָנִים. אָמֵת אַתָּה
 הוּא רֵאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבְּלֻעְדֶיךָ אֵין לָנוּ
 מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ. אָמֵת מִמְּצָרִים גְּאֻלְתָּנוּ יי
 אֱלֹהֵינוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ. כָּל בְּכוֹרֵיהֶם הִרְגַּתָּ
 וּבְכוֹרְךָ יִשְׂרָאֵל גְּאֻלְתָּ וַיִּם סוּף לָהֶם בְּקַעַת וְזָדִים
 טִבְעַת וַיְדִידִים עָבְרוּ יָם וַיִּכְסּוּ מִיַּם צָרִיהֶם אֶחָד
 מֵהֶם לֹא נוֹתֵר. עַל זֹאת שִׁבְחוּ אֱהוּבִים וְרוֹמְמוֹ לְאֵל
 וְנִתְּנוּ יְדִידִים זְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבַּחוּת בְּרָכוֹת
 וְהוֹדְאוֹת לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיִם. רָם וְנִשְׂא גְדוֹל וְנוֹרָא
 מִשְׁפִּיל גְּאִים עַדִי אָרֶץ וּמִגְבִּיהַ שְׁפָלִים עַדִי מְרוֹם.
 מוֹצִיא אֲסִירִים וּפּוֹדֵה עֲנָוִים וְעוֹזֵר דְּלִים וְעוֹנֶה
 לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּעַת שׁוֹעַם אֱלֹיו. תְּהִלּוֹת לְאֵל עֲלִיוֹן
 גּוֹאֵל בְּרוּךְ הוּא וּמְבוֹרָךְ. מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ
 עָנוּ שִׁיבָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כָלָם. מִי כַמְכָה
 בְּאֵלִים יי מִי כַמְכָה גְּאֹדֵר בְּקוֹדֶשׁ נוֹרָא תְּהִלַּת עֲשֵׂה
 כְּלָא.

ברכת תודה

לחרכני החסיד המפואר הכהן הגדול מאחיו, הנגיד הנכבד
תלמיד מובהק לכ"ק אדמו"ר בעל מנחת אלעזר זצ"ל

כש"ת מוה"ר אהרן הכהן רוממאן נ"י

מעיר לאס-אנג'לעס יצ"ו

בעד סיוע הרמה להדפסת זה הספר

ובעד מסירתו הגדולה למוכת הישיבה תמיד בכל יום: ככל שעה

ה מ ן " 5

* * *